

"KOVA"
Savaitinis laikraštis
Išleista kas penyčia Philadelphia, Pa.
Lėidžia
**LIETUVIŲ SOCIALIZISTŲ
SAJUNGA AMERIKOJE.**
(Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908)

PRENUMERATA:
Metams į visas dalis svieto \$2.00.
Pusei metų ..... \$1.00.
Apgarsinimų kainos ant užklauso.

Redaktorius — K. Vidikas.
Administracijos — A. Žymontas.

Su visokiais reikalais kreiptis šiuo adresu:
"KOVA"
1815 E. Moyamensing ave.
Philadelphia, Pa.

KOVA

Organas Lietuvių Socialistų Sąjungos Amerikoje.

"KOVA"
The Lithuanian weekly
Published every Friday, Philadelphia, Pa.
by the
**LITHUANIAN SOCIALIST
FEDERATION OF AMERICA**
(Incorporated April 28, 1908)

SUBSCRIPTION RATES:
In all parts of the world per year

Editor — K. Vidikas.
Business Manager — A. Žymontas.

Advertising rates on application.
All communications should be addressed to:
"KOVA"
1815 E. Moyamensing ave.
Philadelphia, Pa.

No. 52 TELEFONO No. PHILADELPHIA, PA., 27 d. GRUODŽIO (December) 1912 m. TELEPHONE: Metas VIII.
KEYSTONE MAIN 2958. ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1905, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA. KEYSTONE MAIN 2958.

AMERIKA.

\$34,000 už vogtus laiškus.
W. R. Hearst, leidėjas New York American, Boston American, Hearst's Magazine, Cosmopolitan ir daugelio kitų laikraščių, jau nuo 1908 m. savo laikraščiuose spaudina teisėjo J. D. Archbaldo laiškus, kurie parodo, jog Archbald už pinigų rėmė Standard Oil trusto suktybes. Kaip dabar išsiaiškino, Hearst už tuos laiškus užmokėjo \$34,000 vienam Archbaldo tarnui negrui, kuris vienuis juos išvogė pasiuntė Hearstui, o kitų tik fotografijas jam pridavė.

Atleido kapitonui bausmę.
Washington. Prezidentas atleido bausmę «General Slocum» laivo kapitonui Van Schaekui. Tas laivas 1904 m. sudėgė ant East River New York'e ir su juo žuvo 1030 ypatų, daugiausia moterų ir vaikų. Kapitonas tapo nuteistas 10 metų kalėjimo už kriminališką neapsižiurėjimą, dėl kurio žuvo tiek žmonių. Dabar, išsėdėjęs penkerius metus kalėjime, kapitonas gavo atleidimą. Dovanojimo jam bausmės prašė 250,000 žmonių, pasirašiusių po tam tyčia prašymu-peticija.

Nusižude lietuvis.
Pittston, Pa. Kadangi jo moteris atsisakė gyventi su juimi, Juozas Revinskas, nematydamas reikalo pavieniui gyventi, veljio turėti tragišką mirtį ir 14 d. gruodžio atsiguė ant Lehigh Valley geležinkelio priešais smarkiai bėgančią trauki. Kauluk buvo galima rast kas keliatą pėdų per 500 pėdų. Velionis neprigulėjo prie jokių draugijų; nors ir buvo parapijonas, bet, niekam apie jį nesirūpinant, liko palaidotas prie biednųjų Ransome. Nekurle tvirtina, kad Revinskas iš vakaro turėjo pinigų, bet mirus jam, nerasta nei cento. Yra faktas, kad niekas nematė jo nusižudant, tik rado sudraskytą, o kas su jo pinigais atsitiko, niekas nei bambt. Argi negalėjo kas jį nužudyti?
J. S. Vaškevičius.

Moteris majoru.
Warrenton, Ore. 16 balsų didžiama papa Olor Munson išrinkta miesto majoru ant «Piliečių» tiketo.
J. S. Vaškevičius.

Policija nušove pačios nužudytoją.
Memphis, Tenn. A. J. Bocher paprovė savo pačią. Dažinojo apie tai policija ir atėjo jį suimti. Jis policijos į vidų neįsileido, bet pradėjo į ją šaudyti. Apsupo jo namą 50 policistų ir detektyvų. Jis su policija šaudėsi aštuonias valandas, pakol pats nebuvo nušautas.

Suvaldysią strustus.
Wilsonas, šimet išbalsuotas buvantis Suv. Valst. prezidentas, dabar planas, kad suvaldysiu strustus, susikorporavusius po New Jersey valstijos įstatymais.
J. Konkol. — šn ipas?
Lietuva. N 51-ame paduoda vardą šnipo, kuris nurašė Suvalkų gubernatoriui pranešimą, buk kungigal Tumas ir Olsėvskis, laikydami Amerikoje prakalbas, peikė rūdikas mokyklas, dergė jų perdėti-

UŽRUBEŽIS.

Nekalbesi Dumoje socialistiškai.
Augščiausias teismas nutarė, kad Dumos atstovai bus patraukiami atsakomybėn už neištytomas kalbas Dumoje, vadinas, už kalbas, neužgirančias caro ir urėdinių darbus. Tas teismo nutarimas pirmą-pirmiausiai paliečia socialistus atstovus.

Rusu valdžios mylista.
Kadaigi darbininkų judėjimas Rusijoje einą vis platyn ir augštytyn, tai net rusų ministerija rengia įvešimą Dumai, kad moterims darbo diena būtų sutrumpinta vieną valandą ir vaikams įvesta tik šešių valandų darbo diena.

Jie už mirties bausmę.
Didžiųjų Rusijos miestų darbininkai straikauja, kad užprotestuoti prieš valdžią už nužudymą Sevastopolio jurelių, kurie buvo sukilę prieš valdžią. Dabar darbdaviai atmoka darbininkams už tuos protestus. Viena Maskvos dirbtuvė išmetė už tai iš darbo 600 darbininkų. Šiandien darbininkų uždare darbininkams savo duris ant trijų dienų. Revello firma «Dvigatel» nuštopavo savo darbininkus po 50 kap. už tą patį praskaltimą.

Da vienas žveris-zokonninkas.
Rostovas-ant-Dono, Rusija. Suareštuota rusas zokonninkas Osip Kupim, kuris užsivylodavo mergaites į savo kambarį, o paskui, jas nugarė, prievarta atimdavo joms dorą. Jis išžaginėjo net penkerių metų mergaites.

Rusijoje vel badas.
Vienuolikos rytinių Rusijos gubernijų neužderėjo javai; jose jau prasideda badas. Tomsko gubernijos valdžia reikalauja 1,300,000 rub. pagelbai badaujantiems.

Sumažina carui garbę.
Didžiama Dumos komiteto, paskirto parašyti carui pasveikinimą, atsisako jį vadinti aukratu —patvaldžiu (samodierzeu).

Mongolijos autonomija.
Mongolijos atstovai atsisaukė į viešpatystes, kad ją pripažintų neprigulminga nuo Chinijos.

Gal jau baigsis Balkanu kare.
Susirinkę Londone Turkijos ir Balkanų viešpatysčių atstovai sutinka suteikt Albanijai savivaldą ir Serbijai palikt nosą Durazzo. Tam pritaria ir šešios didžiosios Europos viešpatystės.
Tokiū būdu, gal ir užsibaigs karė, kuri ligšiol lėšavo \$175,000,000.

Prašalint beproti karaliu.
Bavarijos valdžia tariasi nusodinti nuo sosto beprotį karalių Ottoną. Dabar už jį valdo kunigaikštis Ludvig.

Bankieriai straikuoja.
Ryme sustraikauo bankieriai dėlto, kad ministerių pirmininkas padarė nemalonus patėmėjimus apie juos.

Lengvai nubąusti žveris policistai.
Tešmas suvis lengvai nubaudė policijos inspektorius Makaronką ir tris kitus Vilniaus policistus už jų žvėrišką apsiėjimą su vienu ukininku —praskaltėliai gavo: inspektorius 21 diena, o policistai tik po 7 dienas kalėjimo. Su tuo ukininku —gl jie šiaip apsiėjo: sukaltė reikšmės jam rankas ir kojas, parmes jį ant žemės, sustojė jam ant krūtinės, šokinėjo, spardė jam galvą ir galiaus įmetė jį į sklepą.

Naujas sukalbis Portugalijoje.
Portugalijos valdžia susekė naują sukalbį prieš respubliką. Suėmė trisias ypatas ir svarbesnėse vietose sustatė apginkluotą kariūnė.

Nauja ministerija Japonijoje.
Tokio Kunigaikštis Taro Katsura suorganizavo naują Japonijos ministerių kabinetą.

Mirtis už užstojimą darbininku.
Lima, Peru. Putamayo gumos darbininkai, kurie užstojė savo darbu, kad užmuštų valdžios pasiųstus urėdinius apžiūrėt, kaip darbdaviai elgiasi su indijonais darbininkais. Tokie du urėdinkai vos ištruko nuo mirties. Mat, darbdaviai žveriškliausiai apsieina su darbininkais ir už mažiausią nieką baudžia ir užmušina juos.

DARBININKŲ GYVENIMAS.

Uždare straikeriu virtuvė.
Little Falls, N Y. Policija liepė straiko komitetui, kad atsiimtu virtuvę, kur buvo biedniems straikeriams verdama sriuba. Policijos paaiškinimas buvo šitoks: virtuvė randasi namuose, pastatytose ant miesto žemės, ir policija negali daleisti ten turėti straikeriams virtuvės. Straikeriai buvo priversti išpildyti policijos isakymą.

Iš virtuvės imdavo sriubą 100 darbininkų. Uždarant virtuvę, norėta tuos alkanus darbininkus priversti grįžt atgal prie vergiško darbo. Straikerių komitetas rūpinasi įrengt tokią virtuvę kitoje miesto dalyje.

Policija nedaleido miestelyj rodyti pavėkslus iš Lawrence'o straiko. Ligšiol straikerių dvasia neperlaužiama. Straikeriams auka slysti adresas yra šis: Strike Committee, care of Mathilda Rabinowitz, Box 458 Little Falls, N. Y.

Skiabai meta darba.
Little Falls straikeriai labai išsivėsi, kad įems pavvyko atitraukti nuo darbo beveik visus straiklaužius iš andyklos McKinnon. Straikeriai didelį vargą kenčia. Daugelis namų savininkų atsisako rauduoti straikeriams namus.

Apkaltinta 14 agitatoriu.
Schenectady soc. majoras Lunn ir 13 kitų socialistų ir I.W.W. tapo apkaltinti Grand Jury teisme už primetamą jiems riaušių kėlimą. Kaip žinome, jie jokių riaušių nekėlė, o tik piketavo ir prakalbas laikė.

Straikas 2,600 angliakasiu.
Scranton, Pa. Tebestraikuoja 2,600 angliakasių ir neketina grįžt į darba, pakol neprisirašys prie unijos kasyklų inžinieriai.

Vežėju straiikas.
Newark, N. J. Sustraiikavo 200 vežėjų todėl, kad darbdaviai nesutinka jiems mokėt po \$2 į savaitę daugiau negu ligšiol. Šitaip algą jiems turėtų but pakelta pagal naują unijinę užmokestį.

5,000 audeju straikuoja.
Webster, Mass. Sustraiikavo 5,000 audejų, reikalaudami pagerinimo darbo išlygų ir augštesnės mokesities.

Ohio angliakasiu straiikas.
Sustraiikavo 1000 angliakasių rytinėj Ohio valstijos dalyje. Prie jų gali prisidėti da 17,000 angliakasių.

Ugnagesiai organizuojasi.
Bostono ugnagesiai ketina susiorganizuoti į Amerikos Darbo Federacijos uniją, nežiurint, kad tam labai priešinasi ugnagesių komisijonierius.

Grėšia didelis straiikas.
Pittsburgh. Cambria plieno kompanijai grėšia didelis straiikas. Sustraiikavo 200 jos traukinių darbininkų, reikalaujančių pakelt užmokestį po 5 c. į valandą, ir galimas daiktas, kad da-sustraiikuos 20,000 kitokių darbininkų.

DRAGIŲ GYVENIMAS.

Lietuviškos organizacijos tvirtinasi.
Visiems Kovos skaitytojams žinoma, jog Sąjunga pastaraisiais ir šiais metais kyla, kaip ant mielių.

Po ilgų susidrumzdlimų po valiai įvyksta ramumas ir tvarka ir Susivienijime L. A. Girdėtis, tai šen tai ten atsinajuna bei pasididina juo knopos. Pažymėtinas taiggi daktas, kad sąjungiečiai, kaip drgg. Reika, B.K. Kondratavičius ir kiti, daug darbuojasi atgaivinti-mui Susivienijimo.

Kiek teko patėmyti, TMD. irgi pradėda stiprėti.

Socializmas universitetuose.
Tarpkolegijinės Socialistų Draugystės organizatorius apvaži-nėja Pensylvanijos, Ohio, Indianos, Illinoiso ir Michlgano universitetus ir kolegijas, organizuodamas studentus į minėtą draugystę. Keturiuose universitetuose jis suorganizavo socialistų studentų knopas. Geriausią pritarimą savo darbu rado Ohio Northern universitete, kur beveik visi studentai nubalsavo apleist savo knopas, kad pasiklaustų to organizatoriaus prakalbos universiteto svetainėj-koplyčioj.

Vienas 70 metų amžiaus Washington-Jefferson kolegijos profesorius prisirašė prie Socialistų partijos. Tarp Ohio valstijos universiteto tarybos yra du profesoriai socialistai, tie-pat, jei ne daugiau, jų yra Wesleyan kolegijos valdyboj. Daugelyje universitetų studentai reikalauja, kad būtų įvesti kursai marksistiško socializmo.

Lenkai socialistai apie aukas revoliucijai.
Prasidėjus Balkanų karėi ir laukiant, kad Europos viešpatystės galės ten savo nagus įkišti, o iš to kilti europinė karė, — Lenkų Socialistų Federacija paskyrė tam tikrą komitetą rinkimui aukų laukiamos revoliucijos vedimui ir išleido tuo tikslu atsišaukimus. Štai subruzdlo ir visokie «patrijotiški» komitetai prie aukų rinkimo «atgriebimui Lenkijos neprigulmybės».

Lenkų socialistai perserģėja, jog reikia, kad tie komitetai duotų koklį gerą gvarantiją, pirm negu jiems galima patikėti aukas, skiriamas revoliucijai. Lenkų socialistai primena, kad, laike pastarosios revoliucijos Rusijoje, Amerikos lenkų «patrijotai», kaip R. Dmowski ir J. Milowski, suvogė desėtikus tukst. dolerių, aukautų revoliucijai. O kurių aukų «patrijotai» nesuvogė, tai apvertė jas pagelbal caro, kovai prieš lenkus soc. revoliucijonierius; už pinigų, surinktus veikliai kovai prieš caro valdžią, patrijotai pirko revolvorius, kad šaudyti tikrus revoliucijonierius, kurie, kybodami ant kartuvliu, šaukė: «Lal gyvuoja darbinikiška, liaudiška Lenkija!» Likučius-gl aukų tie «patrijotai» suvartojo išrinkimul į Damą «tikrųjų lenkų patrijotų», caro valdžios palaizunų: grafų, kunigaikščių ir kunigų. Nuo tokių aukų rinkėjų ir perserģėti lenkai socialistai.

Atleido kapitonui bausmę.
Washington. Prezidentas atleido bausmę «General Slocum» laivo kapitonui Van Schaekui. Tas laivas 1904 m. sudėgė ant East River New York'e ir su juo žuvo 1030 ypatų, daugiausia moterų ir vaikų. Kapitonas tapo nuteistas 10 metų kalėjimo už kriminališką neapsižiurėjimą, dėl kurio žuvo tiek žmonių. Dabar, išsėdėjęs penkerius metus kalėjime, kapitonas gavo atleidimą. Dovanojimo jam bausmės prašė 250,000 žmonių, pasirašiusių po tam tyčia prašymu-peticija.

Nusižude lietuvis.
Pittston, Pa. Kadangi jo moteris atsisakė gyventi su juomi, Juozas Revinskas, nematydamas reikalo pavieniui gyventi, veljio turėti tragišką mirtį ir 14 d. gruodžio atsiguė ant Lehigh Valley geležinkelio priešais smarkiai bėgančią trauki. Kauluk buvo galima rast kas keliatą pėdų per 500 pėdų. Velionis neprigulėjo prie jokių draugijų; nors ir buvo parapijonas, bet, niekam apie jį nesirūpinant, liko palaidotas prie biednųjų Ransome. Nekurle tvirtina, kad Revinskas iš vakaro turėjo pinigų, bet mirus jam, nerasta nei cento. Yra faktas, kad niekas nematė jo nusižudant, tik rado sudraskytą, o kas su jo pinigais atsitiko, niekas nei bambt. Argi negalėjo kas jį nužudyti?
J. S. Vaškevičius.

Moteris majoru.
Warrenton, Ore. 16 balsų didžiama papa Olor Munson išrinkta miesto majoru ant «Piliečių» tiketo.
J. S. Vaškevičius.

Policija nušove pačios nužudytoją.
Memphis, Tenn. A. J. Bocher paprovė savo pačią. Dažinojo apie tai policija ir atėjo jį suimti. Jis policijos į vidų neįsileido, bet pradėjo į ją šaudyti. Apsupo jo namą 50 policistų ir detektyvų. Jis su policija šaudėsi aštuonias valandas, pakol pats nebuvo nušautas.

Suvaldysią strustus.
Wilsonas, šimet išbalsuotas buvantis Suv. Valst. prezidentas, dabar planas, kad suvaldysiu strustus, susikorporavusius po New Jersey valstijos įstatymais.
J. Konkol. — šn ipas?
Lietuva. N 51-ame paduoda vardą šnipo, kuris nurašė Suvalkų gubernatoriui pranešimą, buk kungigal Tumas ir Olsėvskis, laikydami Amerikoje prakalbas, peikė rūdikas mokyklas, dergė jų perdėti-

UŽRUBEŽIS.

Nekalbesi Dumoje socialistiškai.
Augščiausias teismas nutarė, kad Dumos atstovai bus patraukiami atsakomybėn už neištytomas kalbas Dumoje, vadinas, už kalbas, neužgirančias caro ir urėdinių darbus. Tas teismo nutarimas pirmą-pirmiausiai paliečia socialistus atstovus.

Rusu valdžios mylista.
Kadaigi darbininkų judėjimas Rusijoje einą vis platyn ir augštytyn, tai net rusų ministerija rengia įvešimą Dumai, kad moterims darbo diena būtų sutrumpinta vieną valandą ir vaikams įvesta tik šešių valandų darbo diena.

Jie už mirties bausmę.
Didžiųjų Rusijos miestų darbininkai straikauja, kad užprotestuoti prieš valdžią už nužudymą Sevastopolio jurelių, kurie buvo sukilę prieš valdžią. Dabar darbdaviai atmoka darbininkams už tuos protestus. Viena Maskvos dirbtuvė išmetė už tai iš darbo 600 darbininkų. Šiandien darbininkų uždare darbininkams savo duris ant trijų dienų. Revello firma «Dvigatel» nuštopavo savo darbininkus po 50 kap. už tą patį praskaltimą.

Da vienas žveris-zokonninkas.
Rostovas-ant-Dono, Rusija. Suareštuota rusas zokonninkas Osip Kupim, kuris užsivylodavo mergaites į savo kambarį, o paskui, jas nugarė, prievarta atimdavo joms dorą. Jis išžaginėjo net penkerių metų mergaites.

Rusijoje vel badas.
Vienuolikos rytinių Rusijos gubernijų neužderėjo javai; jose jau prasideda badas. Tomsko gubernijos valdžia reikalauja 1,300,000 rub. pagelbai badaujantiems.

Sumažina carui garbę.
Didžiama Dumos komiteto, paskirto parašyti carui pasveikinimą, atsisako jį vadinti aukratu —patvaldžiu (samodierzeu).

Mongolijos autonomija.
Mongolijos atstovai atsisaukė į viešpatystes, kad ją pripažintų neprigulminga nuo Chinijos.

Gal jau baigsis Balkanu kare.
Susirinkę Londone Turkijos ir Balkanų viešpatysčių atstovai sutinka suteikt Albanijai savivaldą ir Serbijai palikt nosą Durazzo. Tam pritaria ir šešios didžiosios Europos viešpatystės.
Tokiū būdu, gal ir užsibaigs karė, kuri ligšiol lėšavo \$175,000,000.

Prašalint beproti karaliu.
Bavarijos valdžia tariasi nusodinti nuo sosto beprotį karalių Ottoną. Dabar už jį valdo kunigaikštis Ludvig.

Bankieriai straikuoja.
Ryme sustraikauo bankieriai dėlto, kad ministerių pirmininkas padarė nemalonus patėmėjimus apie juos.

Lengvai nubąusti žveris policistai.
Tešmas suvis lengvai nubaudė policijos inspektorius Makaronką ir tris kitus Vilniaus policistus už jų žvėrišką apsiėjimą su vienu ukininku —praskaltėliai gavo: inspektorius 21 diena, o policistai tik po 7 dienas kalėjimo. Su tuo ukininku —gl jie šiaip apsiėjo: sukaltė reikšmės jam rankas ir kojas, parmes jį ant žemės, sustojė jam ant krūtinės, šokinėjo, spardė jam galvą ir galiaus įmetė jį į sklepą.

Naujas sukalbis Portugalijoje.
Portugalijos valdžia susekė naują sukalbį prieš respubliką. Suėmė trisias ypatas ir svarbesnėse vietose sustatė apginkluotą kariūnė.

Nauja ministerija Japonijoje.
Tokio Kunigaikštis Taro Katsura suorganizavo naują Japonijos ministerių kabinetą.

Mirtis už užstojimą darbininku.
Lima, Peru. Putamayo gumos darbininkai, kurie užstojė savo darbu, kad užmuštų valdžios pasiųstus urėdinius apžiūrėt, kaip darbdaviai elgiasi su indijonais darbininkais. Tokie du urėdinkai vos ištruko nuo mirties. Mat, darbdaviai žveriškliausiai apsieina su darbininkais ir už mažiausią nieką baudžia ir užmušina juos.

DARBININKŲ GYVENIMAS.

Uždare straikeriu virtuvė.
Little Falls, N Y. Policija liepė straiko komitetui, kad atsiimtu virtuvę, kur buvo biedniems straikeriams verdama sriuba. Policijos paaiškinimas buvo šitoks: virtuvė randasi namuose, pastatytose ant miesto žemės, ir policija negali daleisti ten turėti straikeriams virtuvės. Straikeriai buvo priversti išpildyti policijos isakymą.

Iš virtuvės imdavo sriubą 100 darbininkų. Uždarant virtuvę, norėta tuos alkanus darbininkus priversti grįžt atgal prie vergiško darbo. Straikerių komitetas rūpinasi įrengt tokią virtuvę kitoje miesto dalyje.

Policija nedaleido miestelyj rodyti pavėkslus iš Lawrence'o straiko. Ligšiol straikerių dvasia neperlaužiama. Straikeriams auka slysti adresas yra šis: Strike Committee, care of Mathilda Rabinowitz, Box 458 Little Falls, N. Y.

Skiabai meta darba.
Little Falls straikeriai labai išsivėsi, kad įems pavvyko atitraukti nuo darbo beveik visus straiklaužius iš andyklos McKinnon. Straikeriai didelį vargą kenčia. Daugelis namų savininkų atsisako rauduoti straikeriams namus.

Apkaltinta 14 agitatoriu.
Schenectady soc. majoras Lunn ir 13 kitų socialistų ir I.W.W. tapo apkaltinti Grand Jury teisme už primetamą jiems riaušių kėlimą. Kaip žinome, jie jokių riaušių nekėlė, o tik piketavo ir prakalbas laikė.

Straikas 2,600 angliakasiu.
Scranton, Pa. Tebestraikuoja 2,600 angliakasių ir neketina grįžt į darba, pakol neprisirašys prie unijos kasyklų inžinieriai.

Vežėju straiikas.
Newark, N. J. Sustraiikavo 200 vežėjų todėl, kad darbdaviai nesutinka jiems mokėt po \$2 į savaitę daugiau negu ligšiol. Šitaip algą jiems turėtų but pakelta pagal naują unijinę užmokestį.

5,000 audeju straikuoja.
Webster, Mass. Sustraiikavo 5,000 audejų, reikalaudami pagerinimo darbo išlygų ir augštesnės mokesities.

Ohio angliakasiu straiikas.
Sustraiikavo 1000 angliakasių rytinėj Ohio valstijos dalyje. Prie jų gali prisidėti da 17,000 angliakasių.

Ugnagesiai organizuojasi.
Bostono ugnagesiai ketina susiorganizuoti į Amerikos Darbo Federacijos uniją, nežiurint, kad tam labai priešinasi ugnagesių komisijonierius.

Grėšia didelis straiikas.
Pittsburgh. Cambria plieno kompanijai grėšia didelis straiikas. Sustraiikavo 200 jos traukinių darbininkų, reikalaujančių pakelt užmokestį po 5 c. į valandą, ir galimas daiktas, kad da-sustraiikuos 20,000 kitokių darbininkų.

DRAGIŲ GYVENIMAS.

Lietuviškos organizacijos tvirtinasi.
Visiems Kovos skaitytojams žinoma, jog Sąjunga pastaraisiais ir šiais metais kyla, kaip ant mielių.

Po ilgų susidrumzdlimų po valiai įvyksta ramumas ir tvarka ir Susivienijime L. A. Girdėtis, tai šen tai ten atsinajuna bei pasididina juo knopos. Pažymėtinas taiggi daktas, kad sąjungiečiai, kaip drgg. Reika, B.K. Kondratavičius ir kiti, daug darbuojasi atgaivinti-mui Susivienijimo.

Kiek teko patėmyti, TMD. irgi pradėda stiprėti.

Socializmas universitetuose.
Tarpkolegijinės Socialistų Draugystės organizatorius apvaži-nėja Pensylvanijos, Ohio, Indianos, Illinoiso ir Michlgano universitetus ir kolegijas, organizuodamas studentus į minėtą draugystę. Keturiuose universitetuose jis suorganizavo socialistų studentų knopas. Geriausią pritarimą savo darbu rado Ohio Northern universitete, kur beveik visi studentai nubalsavo apleist savo knopas, kad pasiklaustų to organizatoriaus prakalbos universiteto svetainėj-koplyčioj.

Vienas 70 metų amžiaus Washington-Jefferson kolegijos profesorius prisirašė prie Socialistų partijos. Tarp Ohio valstijos universiteto tarybos yra du profesoriai socialistai, tie-pat, jei ne daugiau, jų yra Wesleyan kolegijos valdyboj. Daugelyje universitetų studentai reikalauja, kad būtų įvesti kursai marksistiško socializmo.

Lenkai socialistai apie aukas revoliucijai.
Prasidėjus Balkanų karėi ir laukiant, kad Europos viešpatystės galės ten savo nagus įkišti, o iš to kilti europinė karė, — Lenkų Socialistų Federacija paskyrė tam tikrą komitetą rinkimui aukų laukiamos revoliucijos vedimui ir išleido tuo tikslu atsišaukimus. Štai subruzdlo ir visokie «patrijotiški» komitetai prie aukų rinkimo «atgriebimui Lenkijos neprigulmybės».

Lenkų socialistai perserģėja, jog reikia, kad tie komitetai duotų koklį gerą gvarantiją, pirm negu jiems galima patikėti aukas, skiriamas revoliucijai. Lenkų socialistai primena, kad, laike pastarosios revoliucijos Rusijoje, Amerikos lenkų «patrijotai», kaip R. Dmowski ir J. Milowski, suvogė desėtikus tukst. dolerių, aukautų revoliucijai. O kurių aukų «patrijotai» nesuvogė, tai apvertė jas pagelbal caro, kovai prieš lenkus soc. revoliucijonierius; už pinigų, surinktus veikliai kovai prieš caro valdžią, patrijotai pirko revolvorius, kad šaudyti tikrus revoliucijonierius, kurie, kybodami ant kartuvliu, šaukė: «Lal gyvuoja darbinikiška, liaudiška Lenkija!» Likučius-gl aukų tie «patrijotai» suvartojo išrinkimul į Damą «tikrųjų lenkų patrijotų», caro valdžios palaizunų: grafų, kunigaikščių ir kunigų. Nuo tokių aukų rinkėjų ir perserģėti lenkai socialistai.

GAUDO
nėti keletą ta, kaip ir a revoliu- Tiksias, 1912 status- formaciją- iltinai rei- ilituono- nis, o meš mus kartu JMI 1912, ant karto, si siuonia-

GAUDO
nėti keletą ta, kaip ir a revoliu- Tiksias, 1912 status- formaciją- iltinai rei- ilituono- nis, o meš mus kartu JMI 1912, ant karto, si siuonia-

GAUDO
nėti keletą ta, kaip ir a revoliu- Tiksias, 1912 status- formaciją- iltinai rei- ilituono- nis, o meš mus kartu JMI 1912, ant karto, si siuonia-

GAUDO
nėti keletą ta, kaip ir a revoliu- Tiksias, 1912 status- formaciją- iltinai rei- ilituono- nis, o meš mus kartu JMI 1912, ant karto, si siuonia-

GAUDO
nėti keletą ta, kaip ir a revoliu- Tiksias, 1912 status- formaciją- iltinai rei- ilituono- nis, o meš mus kartu JMI 1912, ant karto, si siuonia-

GAUDO
nėti keletą ta, kaip ir a revoliu- Tiksias, 1912 status- formaciją- iltinai rei- ilituono- nis, o meš mus kartu JMI 1912, ant karto, si siuonia-

APŽVALGA.

Vidurine klasa auga.

John Spargo, žinomas socialis-
tų rašytojas, laikydamas New
Yorko prelekciją „Klasos ir kla-
sų susirėmimai“, padarė išvedimą,
kad vidurinė klasa (smulkieji
biznieri) ne tik ką nemažėja ir
nyksta, bet da auga. Jis išsi-
reiškia šitokiu būdu:

„Atmenu, kaip 1910 metuose
socialistai tvirtino, kad vidurinė
klasa labai greit išnyks, kada
trumpu laiku susicentrizuos pra-
monijs. Bet tas nepasirodė tel-
singa. Faktai parodo, kad skait-
lius mažųjų biznierių ir abelai vi-
durinės klasos pasididino vietoj
sumažėti. Ekonomiškai įstatymai
neveikė taip, kaip socialistai pra-
nasašo. Dabar socialistas turi
permalnyt savo nuomonę šiame
klausiame, idant neprasilenksti su
ekonomiškais faktais.

„Kaip tik tikrai bus patirta, jog
socialistai klydo, manydami, kad
vidurinė klasa menkėja ir nyksta,
jie pradės laikytis tokios apie vidu-
rinę klasą nuomonės, kokią patvir-
tins gyvenimo faktai. Vienok vidu-
rinė klasa dabar kapitalistinėse
viešpatystėse palyginamai tokią ma-
žą rolę lošia, kad tas nieko nereiki-
ša žengimui draugijos link socializ-
mo, ar vidurinė klasa mažėtų ar
didėtų.

Musu rašybos nepastovu- mas.

Daugelis mūsų literatų ir neli-
teratų nusiskundžia ant lietuvių
rašybos nevienodumo ir pyksta
ant rašytojų ir gramatikų autorių
už naujus žodžius ir išsireiškimas.
Šitokiems p. Pranas Gudas sutei-
kia suraminimą N51 „Vienybės
Lietuvinkų“. Jis sako:

„Visos kalbos pergyveno įvairias
katastrofas, perėjo savo formavi-
mosi fazes (pavidalus. Red.). Gal
nei viena kalba ant svieto nebuvo
taip narstoma ir laužoma, kaip
anglų kalba. Ties ppe Temza (An-
glijos) — menkai, kaip lietuviai
(kat. os. Red.) — pakrutė kal-
bą, kaip ties Babelio bokštu. Ši
kalba bėgęje keleto šimtmečių pe-
rėjo iš linkniuojamo stovio į ne-
linkniuojamą. Jos rašytojai ban-
dė ją, presavo, spaudė į ją tarinius,
nedaleistinus dabar. Dabar lietu-
vių kalba randasi tuloje perėjimo
fazėje ir jos rašybos nevienodumas
jieškotinas ne specialistių kapri-
zuose, bet jis yra naturalis apsi-
reiškimas. Taigi jieškoti to apsi-
reiškimo kaltės gramatikų auto-
riuose yra absurdas. Rašoma ir
gal da ilgal bus rašoma savotiškai.
Ir tame yra kalbos gyvybė.

Nereikia, rodos, nei pridėti, kad
p. Gudo nuomonė yra suvis teisin-
ga ir parenta faktais iš kalbų evo-
lucijos. Užbaigdamas savo straip-
snį, p. G. pataria būti kantriais
link naujų žodžių ir išsitarimų,
šiuolaik vartojamųjų mūsų lite-
raturoje.

**

„Stebuklai“ apie X — spin- dulus.

„Laisvė“ iš mano privatiškojos
redaktoriui laiško pasidarė sau
straipsnį „X—spinduliai“, kurį at-
spaudino savo numeryje 102. Taip
pasielgė su mano laišku be jokio ma-
nės užklausiimo ir be jokio mano
daleidimo ir savarankiškai padėjo
po juo mano vardą. Bet kas blo-
giausia — tai „Laisvė“ pati prie
mano laiško mano vardu prirašė šį
didelį absurdą:

„Su pagalba X—spindulių nufo-
tografuoja žmogaus kūno vidų ir
tuomet aiškiai pamato, kas ten yra
ir kokia kūno dalis genda, ir t.t.
Taip kalba apie X—spindulius
tik „stebuklingi“ daktarai, „medī-
kališkos klinikos“, na, ir tie, kurie
nieko nežino apie X—spindulius.

„Laisvės“ redaktorius, norėda-
mas gaut nuo manęs informaciją
apie X—spindulius, man rašė:

„Malonus Drauge, bukite taip
geras, atsakykite ant šio klausimo:
„Kas tai yra X—spinduliai? Jis
nei puse žodžio neužsiminė, kad tai
ketina idėti „Laisvė“ mano vardu.
Aš atsakiau trumpai, aplamai, su-

teikdamas jam ypatingas informa-
cijas. Po savo atsakymu suvis ne
padėjau savo vardo.

Man rodos, „Laisvė“ turėtų su-
prast, kad tai labai nepadoru iš
privatiško keno-nors laiško, be jo
autorius leidimo, padaryti straip-
snį ir da autorius vardu prirašy-
ti nonsensų (apart kai-kurių ma-
žesnių iškraipymų). „Laisvės“ pa-
sielgimą skaitau už didelį manęs
apšmeižimą. Kazys Vidikas.

MOTERŲ SKYRIUS.

Moteris „blėdinga“ draugijai.

(IS diskusijų)

Taip daugelis vyrų kalba a-
pie moterų blogumą. Ar ištie-
sų taip yra? Jeigu taip, tai ar
negalima būtų jas pašalinti iš
žmonijos tarpo? Vieniems vy-
rams likus, but galima pasaulį
„laimingu“ padaryt.

Man teko girdėt viename
miestelyje ant diskusijų vyrus
aiškinant, kodėl negalima duot
moterims balsavimo tiesas. Dis-
kusijų tema buvo: „Ar galima
moterims duot balsavimo tiesas?“
Po visų aiškinimų buvo
balsavimas, balsavo tik apie 10
vyrų už, o visi kiti prieš. Pub-
likos buvo apie 40 ypatų.

Diskusijose vieni nurodinėjo,
kad moteris neturi tiek kaip vy-
rai spēkų, negali atlikti lygius
darbus su vyrais, kaip tai ka-
syklose dirbt, į augštus stulpus
laipiot ir tt; todėl jos negali
nei balso reikalauti. Kiti aiš-
kino, kad moterų galvos ma-
žesnės už vyrų, treči, kad jos
„pauderis“ (milteliais) tepasi
sau veidus, ketvirti — kad mo-
teris yra nepastovis, veidmai-
oas, perkti — kad moteris per-
daug garbės geidžia ir yra tingi-
nės ir tt. ir tt. O kiti nurodinė-
jo, kad jos niekur nenaudingos,
bet blėdingos. O jeigu, viešpa-
tie gelbėk, gautų balsavimo tie-
sas, tai prapultis neišvengiamia
— draugija žutų. Beje, da vie-
ni aiškino, kad vedusios mote-
ris neturi rupintis politika, nes
jos, esą, aprūpintos viskuom;
buvo ir tokių, ką pasakojo, kad
moterims apšvieta labai pavojin-
ginga; kur tik, esą, moteris dau-
giau apsišvietusios, ten daugiau
ir persiskyrimų atsiranda, mote-
ris pameta vyrus ir t. p.; kai-
kurie argumentavo, kad gavu-
sios tiesas moteris vyrams vai-
kus primestų, o pačios po mies-
tus važiuotųsi, smulkėse gertų,
žodžiu sakant, paverztų nuo
vyrų kėlines, o užmautų jiems
andarokus ir neišleistų iš virtu-
vės nuo puodų ir vaikų.

Ar ne juokingi tokie aiškini-
mai ir išvadžiojimai, tučios kal-
bos ir didelės baimės?
Už atsilikimą apšvietoj ir ne-
sistengimą pasivyti vyrus tai ne-
galima vienas moteris kaltinti;
reikėtų kaltinti visą draugiją,
kad moteris buvo paliekamos
užpakalį vyrų.

Kas link mažesnės spēkos
pas moteris, tai man rodos, kad
visokie darbai turėtų but bend-
rai atliekami; juk ir vyrai ne
visi dirba kasyklose, ne visi lai-
pioja po stulpus, yra ir vyrų ga-
na silpnų ir lengvesnių darbus
dirbančių, bet jie turi žmogaus
balaš, gali draugijos gyvenime
dalyvaui lygiai, kaip ir tie, ku-
rie dirba kasyklose ar po stul-
pus laipioja, ar augštus bokštus
stato.

Juk randasi tokių darbų, ku-
riuos moteris atlieka, o vyrai

negali. Tai kam tie prikaišio-
jimai? Kur vieni negali, tai ki-
ti gali, o balsas turi but pripa-
žintas visiems žmonėms, lygiai
vyrams kaip ir moterims.
kurie yra tik pilname amžiuje
ir prote.

Veidmainyste gi ir nepaso-
vumu gan atsižymi ir vyrai, nors
jie ir augščiau pakilę apšvietoj,
protė išsilavinime. Kaip mote-
rų protas bus išlavintas, tuo-
met ir jos bus tvirtesnės, pasto-
vesnės, ir nesiduos save apvilti
bile niekšui. O kas liečiasi pa-
puošalų ir „pauderių“, tai man
rodos, kad tai privatiškas daik-
tas; kas nori, puošiasi, kas ne,
tai ne; o antra, kolei vyrai ne-
reikalaus protingų moterų ir
merginų, bet tik lėlių, tolei jos
ir stengsis but lėlėmis ir viso-
kius „pauderius“ vartot.

Sako, vedusioms moterims
nereikia rupintis ateičia. Ar
vaikelių motinai neturi rūpēt jų
ateitis, lygiai kaip ir tėvui? O
vėla, ar ji žino, kas laukia jos
su kūdikiais? Vyras gali su-
sirtgt ir numirt, ji gal likt našle
su penkiais ar šešiais kūdikiais.
Kokia laimė tada jos laukia!

Kodėl moteris neturėtų ru-
pintis draugijos pataisymų?
Taip gali kalbēt tik menkai
protaujanti žmonės.

Tegul draugai vyrai nemano,
kad moteris paverzė iš jų keli-
nes ar pamainys ant andaroko;
jeigu bus joms kelinės reikalin-
gos, tai pačios pasisųs. O vai-
kelius kaip augino iki šiolei,
taip ir toliau augins, nes balsa-
vimo tiesas negalės panaikint
motinos meilės prie vaikų. Mo-
teris nereikalauja gamtos „ta-
tyms perkeist, kaip daugelis
vyrų mano, kad moteris, gyvu-
dama su vyrais, neturi savų
moterimis, o moteris vyrais; jos
tik reikalauja, kad būtų pri-
skaitytos prie žmonių, o ne
prie bepročių, kaip dabar.

Visai negalimas daiktas, kad
moteris, gavusios balaš, geistų
blogo savo vyrams, tėvams, bro-
liams ir vaikeliams, kaip daugel-
is vyrų mano ir aiškina. Juk
kiekvienos motinos didžiausia
rupestis yra tai vaikelių ateitis
ir jų laimė. Visi tie užmėtinė-
jimai neteisingi. Mat, kiekvie-
na nauja idėja, kiekvienas nau-
jas reikalavimas sutinka dide-
lius pasipriešinimus, todėl ir šis
moterų reikalavimas sutinka-
mas su didele panieka, su išjuo-
kimu. Mat, prasižengimai ar
kokios dėmės greit patėmijamos
pas priešingas ypatas, bet savo
tarpe tai blogi ir matant nusid-
duodama, kad nematoma.

Mūsų dauguma yra išauklė-
ta senoviškoj dvasioj, kad į mo-
terį žiurēt, kaip į kvailą sutvė-
rimą. Tankiai tenka patėmyt,
kad, kolei vieni vyrai kalbasi,
tai kalba rimtai, teisingai, bet
jeigu į jų tarpą įsimašio mergi-
na, tuoj prasideda pajuokos,
pašiepimai vieny kitų ir kalbos
be turinio, arba jeigu iš kur at-
važiuoja kokia mergina, tai vy-
rai viens kito tuoj klausia: ar
grazi? Visai pamiršta paklaust:
ar protinga? Tai kaipgi nesi-
stengs merginos but gražiomis?
Ir joms tas daugiausia rupi.

Kaip man suprantama, kada
išgaruos senovė iš vyrų ir mote-
rų galvų, kaip pradės žiurēt į
moterį, kaip į žmogų, o ne
kaipo į žaislą ar lėlę, nuo tada
jos nustos but blėdingomis
draugijai, bet pradės but nau-
dingomis, nors jos ir su mažes-
nėmis galvomis. M. M.

PASIKALBĖJIMAS

Dėdės su Povylu.

— Sveikas-gyvas, dėde, kur
taip skubiniēs?

— A, Povyls. Sveikas-svei-
kas, bučiau ir prabėgęs, jei ne-
butum užkalbinęs mane.

— Šiandien dėde linksmas,
ar tik nebuvai kur ant vestuvių?

— Ant vestuvių, Povyl, ne-
buva, bet kad linksmas, tai
tiesa.

— Tai kas jau taip užganėdi-
no dėde?

— Ant parkalbų. Povyl, bu-
vau, kur kalbėjo Carolinos val-
stijos gubernatorius Blease; jis,
turbut, iš lietuvių paeina, kad
taip protingai kalbėjo, ir pra-
vardė lietuviška, padėkim, pri-
dėjus lietuviška galuna — bu-
dėsimas. Ar nei?

— Tamsta šneki, kaip tik
vaikas. Jeigu mes pradėsime
pridėti galunes prie pravardės,
tai pasirodys, kad visas svietas
lietuviai, pav., dr. Gook, kuris
rioglinėjo apie šiaurinį žemgalį,
pridėjus vuodegaitę, išėitų Ku-
kauskas. Man tas nesvarbu, bet
ką jis, tas Blease, kalbėjo?

— Kalbėjo, Povyl, puikiai ir
protingai: sakė, kad visus nige-
rius reikia nulinėti, kurie tik
išdrįs lįsti prie baltų moterų.
Ar ne geras patarimas, ką?

— O ar tą pusprotį niekas
nei nenušilpė nuo pagrindu?

— Ką tu, Povyl, kalbi?...
„Pusprotį“... Atsitrauk, ba kad
aš tau spirsiu į blauzdikauį, tai
žinosi valdyt savo liežuvi!

— Kam taip karščiuotis dė-
dei? Juk kalbėtis galima ir be
peštynių. Ar gali, dėde, pykti,
jei aš paklausiau, ar leido jam
publika kalbėti tokius niekus?

— Laimė tavo, Povyl, kad
tu toks mandagus; kitam, die-
važ, bučiau spyręs į blauzdikau-
lį. Jis pasakė, kad, jeigu mes
nigerių nelinėuosime, tai juos
neatginsime nuo baltų moterų
ir savo moteris turėsime laikyti
užrakintas auzose. Vienas at-
sistojto ir sako: „Taip daryti ne-
velija Šuv. Valst. konstitucija“. Tada
ponas Blease sako: „Į
peklą su konstitucija, jei ji ne-
duoda linčiuoti nigerių už iš-
gvoltavojimą mūsų moterų“. Ar
ne teisybė jis sakė?

— Kaip sau nori, dėde, bet
tokia kalba, galbut, buvo giria-
ma tik Kristaus laikuose, kuomet
žmonės kryžiuvojo, bet a-
naip tol ne šiandien, kuomet
žmonės pasiekė augštą civilizaci-
jos laipsnį, kuomet baudimas
mirčia yra pasmerkiama, o ką
jau saktų už žmogaus sudėgini-

— Bet kaip sau nori, Povyl,
o nigeriams valią duoti negali-
ma, nes jie pradės akių plotu
gvoltavoti moteris, ir ką!... pra-
dės gimti nigerukai ir kas bus?

— Ar, dėde, manai, kad jų
degindami suvaldysite juos?

— Žinoma, kurį iškepsim
kaip vėžį, tam nereiks moteries.
Tu, Povyl, atradęs nigerį pas
savo pačią — dievaž nepaglos-
tytum tokį žaltį!

— Tamstai reikia žinoti, kad
juo labiau žmonės pradės žeminti,
tuo jie tau daugiau keršys
Pavyzdin, Rusijos žmonės, ta-
me skaičiuje ir lietuviai; juo
juos labiau spaudžia, persekioja,
kūša, kalėjimus ir baudžia mir-
čia, tuo jie labiau priešinasi
valdžiai, tuo labiau organizuoja-
si ir tol jie nesustos, kol neiško-
vos nors šėšolį laisvės ir nen-
mes nuo savo sprando tą vergi-
jos jungą. Tas pats ir su juo-
dukais: juo mes juos labiau nie-
kinsime, žudysime ir persekio-
sime — juo labiau jie mums
keršys. Pripažinkime juos ly-
giais žmonėmis, neniekinkime,
o jie bus mūsų draugais ir taip
neužpuldinės mūsų moterų.

— Nigerį, Povyl, negalima
lyginti prie baltų, ir jeigu, soci-
jalizmui įvykus, man reiktų ni-
gerį vadinti draugu, tai suk vel-
niai tave ir tavo socializmą.

— Palauk, dėde. Žmonės tu-
ri buti žmonėms ir vadintis
draugais. Kuom negras bloges-
nis už baltą?

— Tuom, kad jis juodas, kaip
velnias.

— Gerai, dėde, andai sakei,
kad bėda gyventi: algos mažos,
pragyvenimas brangus ir darbo
da negalima gaut, nes vyrų vie-
tas užima vaikai ir moteris. Tat
kas mums lieka veikti, kad pa-
gerint savo gyvenimą?

— Suprantama, Povyl, kad
reikia vienytis, juk tu pats taip
sakai.

— Taip, dėde, reikia vieny-
tis, bet kaip susivienyt, kuomet
tu nekenti juodoku, juodu-
kas tavęs; aitys lietuvio, lietu-
vys airo, o amerikoni — visų
ateivių? Na, sakyk, dėde, kaip
susivienyt, jei visi taip manytų?

— Gal tavo, Povyl, ir teisy-
bė ir aš sutinku vienytis, by tik
butų gerai gyventi.

— Taip, dėde, mes, girdami
Bleaso prakalbą, galime sulaukti
to, kad koks patrijotas pripa-
žins, kad ir lietuvius reikia lin-
čiuoti

— Dievaž, Povyl, tokį jon-
vaikį peršaučiau. Senas Vincas.

V. Kuzma.

Visuotinas straikas.

Pagal Robert Hunter.

Visuotinas (generališkas) strai-
kas plačiausioje tų žodžių reikšmė-
je ženklina viso darbo sustojimą
visose šakose ekonomiško, industri-
jinio (išdirbystės), žemdirbinio
ir pramonijinio gyvenimo. Viso
darbo sustojimas gali įvykti vieno-
je kokioje šalyje arba visose.

Žodžiai visuotinas straikas esti
vartojami pažymėjimui visų dar-
bininkų straikos vienoje kokioje
viešpatystės valstijoje ar provinci-
joje arba net mieste. Mes taipgi
šnekame apie visuotiną straiką
kokios-nors vienos ar kelių darbo
šakų darbininkų, kaip tai: apie
visuotiną straiką angliakasių, gele-
žinkelių darbininkų, duonkepių,
alaus darytojų ir t. p.

Bet visuotino straikos šalininkai
priima tokį straiką tik platesnioje
prasmėje.

Francuzų socialistų vadas Jan-
res sako:

„Pavyzdin, jei geležinkelių dar-
bininkai, angliakasiai, doku dar-
bininkai, audėjai, verpėjai ir vi-
sokie namų statytojai užsykio me-
stų darbą didžiosiuose miestuose,
tai galėtume sakyti, kad, visuoti-
nas straikas. Nes padarymū vi-
suotino straikos ne reikalinga, kad
jau visų o visų darbų darbininkai
sustotų; ne reikalinga net, kad mi-
nėtų darbo šakų darbininkai alei
vienas pamestų darbą; butinai tik
reikia, kad sustotų dirbė tų darbų
darbininkai, kur kapitalo galybė
labiausiai susikoncentravusi, o dar-
bininkų galybė tvirtiausiai susio-
rganizavusi; žinoma, da reikia, kad
tam tikras skaitlius kitų darbinin-
kų pritartų visuotinam straikai,
taip kad minėti darbai negalėtų el-
ti, užstralkavus jų darbininkams.“

Tokio straikos tikslas yra su-
rallžuoti produkciją ir pramon-
jinį šalies gyvenimą, o tam reikia,
kad sustraikuotų tiek darbininkų,
jog pasidarytų negalima išdirbė-
ti naujus daiktus, išvažioti juos ir
iša piktikanti.

Angliakasiai gali apšaukti visu-
otiną straiką savo darbe, reikalan-
dami, kad jiems būtų duota 8-nių
valandų darbo diena; geležinkelio
darbininkai gali apšaukti visuoti-
nų geležinkelių straiką, reika-
laudami didesnės algos, ir tt. Bet
visuotinas straikas plačioje tų žo-
džių prasmėje negali but vartojia-
jamas tokiems smulkiems tikslams.

Kokio-nors miesto ar provin-
cijos darbininkai gali sustraikuoti,
išstatydami politiškus reikalavi-
mus, kad jiems būtų duota tal-
res reformos, didesnis balsas ir t. p. Bet
tas negali vadintis visuotinu strai-
ku plačioje prasmėje, nors jis gali
but ir labai geru įrankiu darbinin-
kams.

Visuotinas straikas, kaip ji re-
voliucioniaris suprantas, netži-
ma tokiems smulkiems dalykais. Jie
pataria ji tiktai, kaipo galutinį
įrankį pasiluosavimui darbininkų
kliasos.

Francuzų propagandistai sako:
„Visuotinas straikas yra tai revo-
liucija. Ar yra kas paprastesnio,
suprantamesnio ir natūrališkesnio,
kaip užmušt seną drangijos surė-
dymą su pagalba visuotinio strai-
ko, su pagalba darbininkų atsisai-
kymo nuo darbo, ir ant kapitalis-
tiškų groviusių kruvos pastatyti
komunistišką draugiją, kurioje
bus užtikrinta, kiekvienal žmo-
giškai esybei laisvė ir gerbuvis.“

„Jau“, rašo Pierrot „Sindikaliz-
me ir Revoliucijoje: „straikeriai
daugiau nestralkuoja tiktai dėlto,
kad jiems būtų užmokestis padid-
dinta; tuo pačiu laiku jie užpuola
ir ant savo bosų-darbavijų. Jie
lieka vis dragesniais savo reikala-
vimuose ir kokiam krizyje jie ga-
li viens į vieną sukilti.“

Dauguma francuzų sindikalistų
ir anarchistų mano, kad visuoti-
nas straikas, sujungtas su fiziška
prievara, ir pakels šį surėdymą
kitu.

Socialistai irgi nesipriešina vi-
suotinam straikui, kad ir sujung-
tam su prievarta, jeigu tai bus re-
kalinga padarymū socialistiškos re-
voliucijos. Bet sykį darbininkai
grįbsis tokio įrankio, jie turės iš-
laikyt liki galut. Kitai didžiu-
siai skriaudą sau pasidarytų.

straikas.

A. Bernotas.

Vaizdeliai iš Tarptautiškojo Socialistų Kongreso.

(Pagal dalyvavusiojo žodžius).

erališkas) strai-
darbo sustojimą
oniško, industri-
), Žemdirbiu
yvenimo. Viso
gali įvykti vleno-
rba visose.
as straikas esti
jįmū visų dar-
vienoje kokioje
ijoje ar provinc-
ste. Mės taipgi
isuotina straiką
s ar kelių darbo
kaip tai: apie
angliakasių, gele-
kų, duonkėpių,
t.p.
traiko šalininkai
tik platesnėje

alistų vad. Jan-

geležinkelių dar-
siai, dokų dar-
i, verpėjai ir vi-
ojai užslyko mie-
siuose miestuose,
ti, kad, visuoti-
s padarymū vi-
e reikalinga, kad
rbų darbininkai
inga net, kad mi-
darbininkai alei
arba; butiniai tik
ų dirbė tu darbu
kapitalo galybė
centravisū, o dar-
irčiausiai susior-
a, da reikia, kad
us kitų darbinin-
otinam straiku,
arbai negalėtų el-
ų darbininkams.
kslas yra supa-
ifini ir pramo-
a; o tam reikia,
tik darbininkų
galima išdirbti
išvažioti juos ir

li apsaukti juos
darbe, reikalau-
utų duota 8-nių
pa; geležinkelio
psaukti visuoti-
straišką, reika-
algos, ir tt. Bet
s plačioje tu žo-
gali but vartoja
alkiems tikslams.
sto ar provinc-
gali sustraikuot,
išiskus reikalav-
utų duota t. p. Bet
s visuotinu strai-
eje, nors jis gall
irankiu darbinin-

ikas, kaip ji re-
pranta, nežinai-
iais dalykais. Jie
kaipo galutinę
rimai darbininkų

agandistai sako-
zas yra tai revol-
kas paprastesnis,
r naturališkesnis,
r draugiškesnis -
visuotinio strai-
rbininkų atsisa-
ir ant kapitalis-
kruvos pastatyti
raugiją, kurioje
kiekvienu žmo-
vė ir gerbuvist.

rot «Sindikali-
joj: «straikeriai
roja tikslai dėlto,
izmokstis padi-
alku jie užpuola
darbdavių. Jie
iais savo reikala-
ne krizyje jie ga-
kilti.

nuo sindikalistū
nuo, kad visuoti-
ngtas su fizika
eis ši surėdyma

nesipriešina vi-
i, kad ir sujung
jeigu tai bus rei-
ai socialistiškos re-
syki darbininkū
nkio, jie turės i-
Kitaip didiau-
pasidarytu.

niaus panašiu būdu sutikdavo ga-
lingus imperatorius, popiežius,
kunigaikščius ir kardinolus...
Jautėsi koks-tai neišreiškiamas
graudingumas tame gaudime baž-
nytinių milžinų-varpų, sveiknan-
čių darbininkišką armiją tautos,
visuotiną suvažiavimą dirbančios
žmonijos.

Ir ne vienas veidas apšaukarojo
džiaugsmo ašaromis iš gilaus su-
sijudinimo...
Štai ir Monstero katedra.
Su vėlavomis ir emblemomis
mės peržengiam slenkstį vienos iš
seniausių protestoniškų bažnyčių.
Vargonai graįžia ką-tai iš Bacho.
Su giliu žingeidumu, rodo, žiu-
ri į mus stovyles angelų nuo alto-
rių, pirmus per penkis šimtme-
čius pamačiusių čia raudonas dar-
bininkų vėliavas... Ir bažnyčia,
daugiau 700 m. nemačiusią kitokių
pamokslininkų apart zokonių ir
kunigų, pripildo socialistai. Ar
tai ne panašu į sapną?

Prezidentas Bazelio kantoninės
valdžios Blocheris, atstovas Vokietijos
Reichstago Haaze, Greilich,
Keir Hardie, Jaures ir Adler pasakė
karštus pamokslus priešai
dabartinę režimą (tvarką) draugi-
jinės nelygybės ir militarizmo.
Didžiausį įspudį padarė kalbos
Adlerio ir Jaureso, kurie nurodė,
kad socialistai atliko didžiausią
kriekščionybę darbu — «tie prie-
šai tvarkos, valstijos, šeimos ir
savasties», ir nurodė butinumą
Austrijos revoliucijos, jeigu iškil-
tų karė, kur 12 tautų kenčia be-
tiesystės junga. Jaures užbaigė savo
kalbą griausmingais poeto žodžiais:
«Mės nešaudom į mūs brolius;
«Mės kovojam ne su jais...»

Bet bažnyčia negalėjo sutalpinti
visų, norinčių klausyti. Apie 15
tūkstančių žmonių stovėjo ant rin-
kos, kur nuo keturių estradų buvo
sakomos kalbos visų šalių delega-
tų.

Gilų įspudį padarė Sakazovas,
Bulgarijos atstovas, savo nupas-
kojimas apie Balkanų karės bai-
senybes.
Mitingas, traukęsis iki vakaro,
užibaigė dainomis, kur ne žodžio
nesuprantančius rusų kalbos dele-
gatus palinksmino «paukščiū ru-
siškois dainos.

Taip sutinkamas jau šiandien
socialistiškas judėjimas. Tikime,
kad jo darbai prirengs mums atei-
tyje da puikesnį pasitikimą, kuria-
me dalyvas visa darbininkiškoji
žmonija...
(Iš Sovr. Slovo.)

Vilniuj per rinkimus ir po rinkimų.

(Nuo mūsų korespondento).

Rinkimų metu čia buvo daug
kratų ir areštų. Matydama du
socialdemokratų kandidatus, vieną
žydų, antrą kriekščionį, valdžia
nerimo, kėsti negalėjo judviejų. Ir
pagavusi dešimtimis žmonių, ji tas-
rėsi paėmusi ne tik tai visą organi-
zacija, bet ir patį jos centro komi-
tetą. Bet praėjo kelios savaitės —
ir emė nykt juo džiaugsmas. Kalti-
namieje, pasirodo, ne tik tai nepri-
klauso prie slaptos organizacijos,
bet nėra kaip nei prikibti prie jų.
Kuomet kaltinamųjų žmonas ar
motinos atėjo, vienos prašyti, o ki-
tos reikalaut paleisti jų vyrų, žan-
darų rotmistras Kalininas tikslai
dantis parodė:

— Ne-gi košę aš virsiu iš jų!
Palaukite!
— Jeigu nekalti, kam-gi tamsta
užturi juos? — priešinosi moteris.
— Žandaras susigriebė:
— O balsuote jie balsavo už soci-
jaldemokratus! Tepasėdi dabar!
Tepasėdi... Mums tai ne nau-
jiena — kasdien tai mes girdime
ar matome. Panašios priežastis
ir kitiems laikyti kalėjime.
Seniai jau, vasarą buvo straika-
vusi čia «Hefeso» spynų fabrika.
Be to da buvo kitų straičių, ir visi
užmiršo apie juos. Neuzmīršo tik-
tai vienas žandarų rotmistras. Ir
kartą jie labai jam pravertė.

— Tamstą, p. Eldukevičau, —
sako jis vienam kaltinamųjų už ei-
lės, — mės kaltiname už tą straišką
ir rinkimų agitaciją.

— Bet aš nei Vilniuj nebuvau
tuo laiku!
— Maža ką tamsta sakal...
— O tamstą, p. Damanski, už
atsišaukimus, ku' rašei.
— Tamstą-gi, — i kitą jau
kreipdamasis, — mės perkeliame
i Varšavą.
— O jus... — tai buvo kiti spy-
nų fabrikos darbininkai.
— Kad balsavome už socijaldem-
okrata? — bandė vienas jų išpėti
kalte
— Ne, šitai mės ir be tamstų ži-
nome, bet-jūs straišką vedėte, ot!
Žodžiū, nei vienas nekaltai nesė-
di — visi kalti. Išjėsokdamas
tos kaltės, rotmistras ištardė ne-
tik tai «Hefeso» darbininkus, bet ir
kitų fabriku. O Milėlauskį, Jaz-
dauską ir Marcinkevičių net areš-
tavo šiomis dienomis.
Vilnius, 17 XI 12m.

Ką-gi tie socialistai nuveikė?

(Užbaiga).

Socialistai savo valdomuose mie-
stuose įvedė įvairias reformas gy-
ventojų gerovei.

Reformas anaipolt nėra socializ-
mas, bet socialistai su pagelba
reformų stengiasi palengvint žo-
nėms gyvenimą; jie laiko už pa-
reigą, kad valdžia žiūrėtų piliečių
gerbuvio.

Pasiziūrėsim, kokias reformas
socialistai vykdo miestuose.

Pirmausia socialistiško miesto
valdžia rūpinasi gerove kudiškių,
kurie yra visuomenės atelėčia. So-
cialistiškoji miesto valdžia veik
visuomet aprūpina moteris laike
gimdymo ir tulų laiką po gimdy-
mū, duoda joms uždėkų moti-
nystės ligonbučius ir aprūplda-
ma jas atsakačiu daktarišku pa-
taravimū.

Kada motina pagijus grįžta į
darbą, socialistų valdomas mies-
tas atidžiai žiuri, kad jos kudiški-
butų ne paliktas dievo valiai, bet
papenėtis ir apžiūrėtas. Tam tik-
slui socialistiškas miestas užlaiko
auklės (nianias-nurses), mokyk-
las kudiškiams ir tt. Kada kudi-
škas paauga ir pradeda lankyti
pradinę mokyklą, socialistiškas
miestas suteikia jam ne tik tai mok-
slą uždėką, bet taipgi daktarišką
patarnavimą, o net-gi drabužių ir
maistą, jeigu tėvai negali ištekti.
Vasaros laike socialistiškas mies-
tas paprastai įsteigia silpniesiems
kudiškiams pajurines kolonijas
ir abelnai kudiškiams rengia
išvažiavimus už miestų, kad
jie galėtų atsikvėpti tyru oru ir
pasigrožėti gamta.

Bet socialistų veikimas miesto
valdyboje neužibaigia su kudiškių
aprūplimū ir jo auklėjimū. Val-
džia auklėja ir šviečia ir suaugu-
sius darbininkus: rengia mokslis-
kas prelekeijas, prakalbas, duoda
darbininkams lyktai koncertus ir
teatrališkus spektakymus ir steigia
knygynus ir skaityklas.

Po darbininkų apšvietai social-
listišką valdžia daugiausia rūpi-
nasi žmonių sveikata: panaikina
nesveikas darbininkų lindynes-ur-
vus, o jų vietas įsteigia miestiškus
švarius, sveikatungus namus, ku-
riuos persamdo darbininkams už
paglaustaį prekę; pdaugauna ir
praplatina parkus, įkuria miestines
pirtis, veltus ligonbučius ir gydyk-
las ir aštriai prižiūri, kad krantu-
vės pardavinėtų tikslai sveikus ir
švarius valgius; beveik visur, kur
tikslai socialistai paėmė miesto
valdžia, jie įkurė miestines kepty-
klas, grosernes ir virtuves ir bied-
niems arba uždėką suteikia valgi
arba parduoda tikslai už tiek, kiek
tas viskas miestui lėšuoja, ne jo-
kiu uždarbio.

Socialistiški miestai paprastai
sutrumpina miesto darbininkams
darbo dieną ir padidina užmokes-
tį. Gi pinigų ant nieku neleidžia.
Turtinguosius piliečius priverčia
užsimokėti teisingą taksu dalį, o ne
taip, kaip kapitalistiškuose mies-
tuose, kur taksas sumoka beveik
tik vieni bednesnieje, nes turčiai
moka išsisukti.

* * *

Socializmas pasidarė didelę spē-
ka užlaikymū pasaulyje tarptau-

tinės tautos. Tą pripažino Vokie-
tijos valdžia; Anglijos-gi, Franci-
jos ir Italijos valdžios silė socija-
listams ministerių vietas ir kito-
kias valdvietas, kad nesipriešintų
valdžios kariškiems užnamymams.
Kaip tik Italija pradėjo karę su
Turkija už Tripoli, Italijos ir Tur-
kijos socialistai kuo-smarkčiausia
ėmė protestuoti prieš tas brožu-
dišgas skerdynes; Balkanų vieš-
palystės paskui užpuolė ant Tur-
kijos; vėl socialistai pakėlė triukš-
mingą balsą prieš bereikalingas
žudynes ir sušaukė milžinišką
Tarptautišką Kongresą Bazelyje,
Šveicarijoje, protestuodami prieš
karę ir persergėdami Europos vieš-
patystes, kad nesikištų į Turku-
Balkanų karę. Iš įsikišimo, mat,
Europos viešpatysčių į tą karę ga-
lėtų kilti pasaulinė karė, nuo ku-
riuos, žinoma, daugiausia nukentė-
tų darbininkų kliaisa. Tarptautiš-
kas Kongresas pagrasinio naminė-
mis revoliucijomis ir visuotinai
strakals toms viešpatystėms, ku-
riuos maštytūsi į minėtą karę. Ir,
be abejo, baimė naminės revoliuci-
jos mlaiko tas viešpatystes nuo to
žingnio.

Ir po teisybei, socialistiškias
judėjimas sulaukė ne vieną karę,
kur pasauliui grėšė bėgyje pasta-
rųjų dešimties metų.

Gal kas paklaus: kam sociali-
stai užsilma visokiomis reformomis,
kurios nėra jnk socializmui? Nėra
lengvesnio daikto socialistui, kaip
atsakyti į šitą klausimą. Socialisti-
škas judėjimas yra ne keno kito
labu, kaip tikslai laudies, todėl
socialistai ir rūpinasi pagerinti
tai laudžiai buvi tiek, kiek tikslai
galima, da dabartiname surėdyme.
Bet socialistas mato pagerinimą
liaudžiai buvo geistinu dalktu, ypač
todd, kad kiekvienas toks pageri-
nimas priartina liaudį prie atel-
napijo draugijos surėdymo, prie
socializmo. Mat, kada liaudies
medžiagiškias padėjimas per soci-
jalistų agitaciją ir reformas pasl-
daro lentesnis, — liaudis igija
daugiau laiko ir ištekliaus apsi-
švėsti ir pagalvoti apie gyven-
imo klausimus ir šio surėdymo ne-
tesybes. Nes kada medžiagiškias
reformas pabėgtų žmogui, jis nuo-
džia, jis nupuola ant kuno ir ant
dvosios, jaučiasi amžinu vergu,
toku vergu, kuris neturi jokios
vilties tapti laisvu. Socialistai
kasdien mato, kad geriausi socija-
listiškio ir darbininkiško judėjimo
stumėjai yra darbininkai, šiek-
tiek geriau medžiagiškai stovinti,
gaunanti didesnę užmokesktį ir dir-
bant tik trumpesnes dienas. Ir taip,
matome, kad, jei dabar darbinin-
kams tampa pagerintas buvis, tai
iš jo jie turi dvigubą naudą: viena,
kad lengviau jiems tampa gyvent,
o kita, kad jie tuomi-pat esti pri-
rengiami prie kovos dėlei socializ-
mo.

Iš tos priežasties, kad socialistai
tai pasėja neužsiganėdinimą da-
bartinū surėdymū miniose ir ko-
voja už naudingas darbininkų
kliaisi reformas, — kapitalistiški
politikieriai dažnai užbėga socija-
listams už akių su savo reformomis,
idant tokiu būdu atgrąsint darbi-
ninkus nuo socializmo ar nuo re-
volucijos. Taip, garsus Vokietij-
jos politikierius kunigaikštis Bis-
marckas užmanė valstijinę ap-
draudą darbininkams laike ligos,
nelaimingų atsitikimų ir senatvės,
— vis dėlto, kad suturėti revolu-
cijinį darbininkų bruzdėjimą. An-
glijoj, kaip tik Socialistų Darbi-
ninkų partija įsigyveno parla-
mentu, tuojuo kapitalistiški poli-
tikieriai pradėjo rūplintis įkurt
darbininkams valstijinę senatvės
pensiją ir pravest kelis kitus įsta-
tymus, kurie visgi darbininkams
nors iš dalies yra naudngli. Ame-
rikos-gi politikieriai, pamatę, kaip
smarkiai kila socialistiškas judėji-
mas ir darbininkū nepasiganėdi-
nimas šioje šalyje, išstatė Roose-
veltą su jo reformomis, kad žadė-
jimalis nuramintų darbininkus.

Bet kapitalistų reformėlės ne
galės suturėti darbininkus nuo
žingimo prie jų tikro išsiluosavi-
mo, nes darbininkai vis aiškiau ir
aiškiau pamato, kad jiems tenka
tik trupiniai nuo kapitalistų sta-
lo.
D. Damajanti.

P. Norkus.

Darbas ir sveikata.

(Pagal daktarą N. Vigdorčiką).

Žinodami fiziologiškus darbo
ir pasilcio pamatus, mės galėsi-
me atsakyti ant klausimo: koku
turi but darbas, kad jį galima
butų pavadinti normaliniu?

Pirmutinis reikalavimas, kuri
hygiēna stato normaliniam dar-
bui, — tai vidutiniškas darbo tē-
simasis. Organizmas per dieną
tiek turi dirbt, kad laike pasili-
sio galima but prāšalinti visus
nusidirbimo nuodus, taip kad
rytmetyje sekančios dienos dar-
bininkas nesijausėtų neikiek nu-
sindirbęs. Jei vidutiniškos svei-
katos ir vidutiniško drutumo
žmogus rytmetyje atsikelia
linksamas, be jokijų nuilsimo pėd-
sakų, tai reiškia, kad vakar tas
žmogus normalškai dirbo. Vie-
nok praktikoje išskaitliuot dar-
bo dienos ilgį suvisai negalima,
nes darbininkai viens stipresnis,
o kits silpnesis. Reikia-gi
nustatyti vidurinį kurio-nors
darbo saiką. Bet kaip tą at-
likt, kaip išskaitliuot darbo die-
nos ilgį sveikiems darbininkams?
Dėlei šito mės pasinaudosime
tokiais žmogaus kuno organais,
kurie dirba suvisai nepasiklau-
sę žmogaus noro ar nenoro. Iš
tų organų galėsieme dažiūnot,
kiek patigamta paskyrė jiems
darbo. Geriausiai ir tinkamiausiu
organu mūsų išskaitliavimū
yra širdis. Ji yra ne kas kitas,
kaip raumuo, kuris perijodiškai
susitraukia ir išsisiečia. Kiek-
vienas širdies susitraukimas tę-
siasi žinomą sekundos dalį, pas-
kui širdis truputį pasilsi, po ko
išsisiekėtus vėl susitraukia. Širdis
niekad nenustoja veikus, bet ji
po kiekvieno savo susitraukimo
biskį pasilsi, nors tas išsėjimas
tęsiasi čia sekundes laik. Ši
sudėt visą tą laiką į kruvą, kiek
širdis susitraukia per parą, tai
apturėsime 9 valandas. Jei da-
bapturėsime tuos trumpučius
širdies pasilsius, tai apturėsime
15 valandų. Iš to galėtume iš-
vest, kad, jei širdis dirba per vi-
šį gyvenimą po 9 valandas kas-
dien, tai ir žmogus turėtų po
tiek dirbt, tai yra po 9 valandas.
Bet ištikrųjų toks išvedimas bu-
tų klaidingas.

Nereikia užmiršt, kad širdis
per tą 5 valandų absoliutiškai
ilsisi, o darbininkas absoliutiškai
kai ilsisi tikslai laike miego. Vi-
są likusį nuo darbo ir miego
laiką darbininkas išveda ant ki-
tokio darbo. Jam reikia nusio-
praust, apsiųngt, nukeliant
dirbtuvėn ir parkeliaut — tai
vis darbas, nors tuomet darbi-
ninkas ir nestovi prie varstoto
ar staklių. Vienu žodžiu, jei
dirbtuvėje išdirbt 9 valandas, o
paskui da pridėt visą kitą dar-
bą, tai žmogaus organizmas
nusidirbs. Todėl darbo laikas
turi but sutrumpintas ligi 8 va-
landų.

Aštuonių valandų darbo die-
na irgi neturi tęstis prie daikto.
Jei darbas tęsiasi prie daikto.
Tas darbininkas, darbą pabaigęs,
nesmagiai jaučiasi per kelias
valandas Normalinis darbas
turi but toks, kad po darbū
darbininkas jaustų tik mažutėlį
nuoalsį. Dėl šito hygiēna rei-
kalauja, kad darbo die na per vi-
durį butų pertraukta ant 1-2
valandų.

Vienok da neviskas. Į krau-
ją laike darbo kartais įeina to-
kia nuodinga medžiaga, kurią

prašalinti reikalingas da ilgesnis
laikas. Šalip to per 16 atsilio
valandų kartais neviskas sudega,
kai - kas da užsilieka. Ir ištikro jei
diēna į diēną dirba po 8 valandas
darbininkas galų gale jaučiasi
nusidirbęs. Dėl to tai reika-
laujama, kad savaitėje bent vie-
na die na butų liūosa.

Tokiū būdu mės priename
prie išvedimo, kad darbo die na
turi tęstis 8 val., o darbo savai-
tė 48 valandas. Ši norma (sai-
kas) tik suaugusiam sveikam
žmogui. Organizmui, kuris da
auga, 8 val. darbo die na yra
blėdinga dėlto, kad augančiam
organizmui reikia pagamint
daug maisto, kad kuno audi-
niai stiprėtų ir didiatųsi. Kada
suaugusiam reikia atsilaičky tik
lygsvaroje, tai priaugančiam
daug visko naujo reikia. Jei
kraujas spės tik «sutaisyti» rau-
menis, tai jam neb is laiko juos
sustiprint ir padidint, ir dėlto
organizmas nustos augęs. Mės
žinome, kad tie žmonės, kurie
priversti buvo iš pat kudikystės
sunkiai dirbt, užaugo sudžiuvę,
šbālę ir su siura krutine. Del-
to tai darbininkiškos orga-
nizacijos ir reikalauja, kad vai-
kams lig 14-16 metų suvisai
butų uždrausta dirbtuvėj dirbt,
o priauganti veikėzai lig 18 me-
tų neturėtų dirbt ilgiau kaip 6
valandas kasdien.

Ligšiol kalbėjome tik apie
darbo valandų ilgumą, vienok
tuom vienu negalim išrūšt darbo
normališkumą Darbas darbiui
nelygus. Prie to reikia da ži-
not ir darbo ypatybes, jo sunk-
numą ir nuodingumą. Tas vis-
kas paeina nuo darbo apystovų,
nuo apdirbamos medžiagos ir
nuo daugelio kitų priežasčių.
Kad darbą pavadiat normališ-
ku, jis netik neturi ilgai tęstis,
bet turi atsakyti ir hygiēnos rei-
kalavimū.

Pamatinis hygiēnos reikala-
vimas yra tame, kad nei vienas
žmogaus organas laike darbo ne-
jaustų blogų įtekmių. Žmogui
bedirbant veikia veik visi jo
organai, nors patį dirbamą dar-
bą atliktų tik viens kuris-nors
organas. Pasitaiko ir taip, kad
dirbančiam organū darbas nie-
ko nekenkia, bet užtai kenkia
kitiems organams. Paimkim
pavyzdžiui kad ir darbininką,
dirbantį dideliu kuju geležies
dirbtuvėje. Jo pareiga tik lai-
ku atsukt ir užsukt garą ir tē-
myt. Taigi to darbininko vei-
kia tik rankų raumenis ir akis.
Vienok visa blėdis nuo pana-
šaus darbo tame, kad nuo karš-
čio genda plaučiai ir oda ir nuo
trenksmo ausis.

Bloga darbo įtekmė ant žmo-
gaus kuno organų priklausio nuo
tūkstančio priežasčių, kurias
čion visos ne vieta išskaitliuot.
Pirmutinis blogumas gali paeit
nuo dirbamosios medžiagos. Prie
šio galime priskaityti darbinin-
kus, dirbančius prie degtukų,
stiklinėse, veidrodiūse, dažų ir
kitose dirbtuvėse. Čioi pri-
klauso spauštuvijų ir kasyklų
darbininkai. Jie visi nuodijasi
švniu, fosforu ar kitais elemen-
tais. Šalip medžiagos darbinin-
kui da kenkia ir negra darbo
vieta. Jei darbininkai dirbtu-
vėse sukimšti, tai jiems neiš-
tenka oro. Paskui da kenkia
metalines dirbtuvėse augsta
temperatura, povandeniuose
tuneliuose oro spaudimas, o ka-
syklose įvairūs gazai (angliarug-
štis). Tą viską daugelyje atsi-
kimų galima prašalinti, o jei to

padaryt negalima, tai darbo valandas turi but dikciai sutrumpintos. Ypatingai reikia reikalaut, kad dirbtuvėse nebutų dulkių, nes jos labai platina tą žmonijos rykštę—džiova.

Kas link darbininko kuno padėjimo laike darbo, tiek galime pasakyt. Dirbantis neturi visą laiką stovėt, nes nuo to kreivinas kojos; jei-gi visą laiką sėdi, tai da blogiau — kreivinas nugarkaulis ir keičiasi visas žmogaus skeletas, kraujas užsitvenkia, o tas viskas veda ligos link.

Taigi kur yra panašios darbo aplinkybės, ten darbas negali but normališkas. Atkartojame, kad daug tokių nenormalių skumų lengvai galima prašalint. Juk galima-gi pabudavot placiais ir šviesias su gera ventilacija dirbtuves. Tiesa, tokios aplinkybės, kaip kasyklose tamsa ar dirbtuvėse staklių pyškėjimas vargiai kada bus prašalinta, bet užtai ten darbininkas privalo dirbt ne 8 valandas kasdien, bet daug mažiau, tai yra 7, 6, 5 ar net 4 valandas.

Yra da vienas reikalavimas laike darbo maž-daug turi dirbt visi žmogaus organai, nes nedirbanti organai taip-pat genda nuo bedarbės, kaip ir dirbantieji nuo perdidelio darbo. Normalinis darbas neturi alinti nei vieno organo, bet neturi nei palikti jį visusiai nieko neveikiantį. Idealiu darbu turime pripažinti ukiniuko darbą: jis per dieną dirba šimtą darbų; jo visi organai, neišskiriant ir smegenų, veikia. Jam reikalingas tik gamtinasis pasislysis. Dirbtuvėse-gi darbas suvisai priešingas. Dirbtuvėse viskas suspecializuota, visas darbas paskirstytas. Daugiausia ten dirbama tik rankomis, kuomet visi organai beveik nieko neveikia. Pavyzdžiui, sinvejas ar audėjas dirba tik rankomis; yra darbų, kur daugiausia kojos veikia. Toks vienpusis darbas negali but normaliniu darbu. Jei darbininkas per kelis metus dirbs tokį darbą, tai jis išvystys savo rankas ar kojas, o kiti jo organai nusilpnės. Nuo to ir atsiranda išbalę žmonės arba vyrai turinti druturių rankas, o kudikių krutinę. Iš to ir pasidaro labai stiprios kojos ir silpnos rankos pas vieną ir tą patį asmenį. Šalip to, bedirbant dirbtuvėje, darbininkui nieko neprisieina masyt; jis, dirbdamas vieną ir tą patį darbą per metus, taip prie jo pripranta, kad beveik visą atlieka mašinaiškai, o tas slopina žmogaus protą.

Jei priimsime atidom visas šitas aplinkybes, tai 8 val. darbo diena yra per ilgą. Negana to, kad darbininkas atgautų tik išdėtą spēką, bet da reikia, kad jam butų laiko, kad palavint savo visus organus, kurie laike darbo silpsta dėl nieko neveikimo. Idealiniai normališki darbas netik neturi griaulio žmogaus organizmą, bet jis da turi but tveriantis fiziologiškas veiksnys.

Vienok toks ideališkas darbas negalimas. Dėlei jo prisieitų panaikint darbo paskirstymą, tai yra kultūrą ir grįžt prie žilosios senovės, kuomet žmonės buvo laukiniai. Lai progresuota darbo pasidalinimas, nes tuomet žmogus daugiau padirba, bet kad jis daug padaro, tai turi but sutrumpintas darbo la-

kas. Darbininkas turi turėt laiko sportui ir gimnastikai, dalei ir mokslui. Vienu žodžiu, jis turi turėt laiko šalia darbo ir pasisio tam, kad galėtų mankštint visus savo organus, kurie kitokiose aplinkybėse yra priversti nykt. Jei neduot darbininkams to, tai žmonija žengs link išsigimimo, nes didžiausia žmonijos dalis — darbininkai.

Prie dabartinio suredymo darbas suvisai nesuitaiko su gyvenimu. Darbininko gyvenimas prasideda tik tuomet, kada pasibaigia jo darbas, kuriuo jis užsipelno pragyvenimą. Ir dėlto tai vardan gyvenimo darbas turi tęstis tik 2-3 valandas kasdien. Suprantama, kad kapitalui viešpataujant, tas negalima. Toks ideališkas-normalinis darbas galimas tik ateities suredyme.

Kol ateis tas ateities suredymas, šiandien mēs, pasiremami ant fiziologijos, reikalaukime tokio normalinio darbo, kuris dabar yra galimu:

- 1) Ilgiausiai darbas turi tęstis 8 valandas kasdien, arba 48 valandas savaitėj, ir tai tik tiems darbininkams, kurie dirba sveikose aplinkybėse.
- 2) Nors viena diena savaitėj suvisai liuosa.
- 3) Suvisai uždraust vaikų darbą, o vaikėzams leist dirbt 6 valandas per dieną.
- 4) Darbo aplinkybės turi but higieniškos, o jei to padaryt negalima, tai darbo valandos turi but proporcingai sumažintos pagal darbo nesveikumą.

XI-18-12.

Kuniginis, arba savotiškas mokslas.

Kad kunigai, kokl san jie nebutų, kovoja su šviesa, tyru mokslu, — visi žino; jei reikia apie tai aiškint, tai vientik mūsų laisvamaniams tautininkams. Kuomet Kanuo ir Suvalkų gubernijų liaudis, slėgiama dvejų valdžių: cariškos ir popiežiškos, pradėjo atbust, švietis, abi valdžios, ypač popiežiška, pradėjo drebēt, kad jų ištikimi vergai neišsiluosnotų iš retėžiu.

Čia reikia popiežijos agentams susidurt su neapveikiamu priešumokslu, kovot prieš mokslą, ne prieš burtus; kryžių ar rožančių iškėlęs mokslo nenugąsdinsi, ne tie jau laikai. Prieš mokslą išėjo kovon kunigai, apsiginklavę savotišku mokslu, kurį skleidžia «Saulės».

Kilā klausimas: Kodėl kunigai nesiskubina «šviet» tamsesnių kampų, ypač Trakų pavieto, bet lenda ten, kur liaudis pradėjo šviesintis? Pavyzdžiui privesiu vieną iš tamsesnių parapijų, kuri man geriausia žinoma, — Nedzingės parapija, Trakų pavieto. Čia burtai užsilikę viduramžiniai; nežinystė, prietarai, girtuoklystė. Retas kuris ukininkas be burtų išeis pirmą kart iš pavasario arti ar sėti. Retai kada sergančiam, ypač kudikiui parvežš gydytoją, — burtininkas, šaptunas, bet tankiausiai patsai «džievas daktaras». Tankiai žiemos laike stuboj rasi aptvertas avis, veršius, paršus; tuo pačiu oru kvėpuoja ir šeimyna. Kuom maltinasi, nereikia ir minēt, ypač vaikais.

Apsizvalgykime šventadienį iėje bažnyčion — ankurai apkrauti kumpiais, dešromis, lašiniai, sviestu, kiaušiniai, duona, koše, stuomenimis, llnais, vilnomis, pinigais ir visokiais mažmožiais. Nektartą pamislįji, kad žmogelis paskutinį kaspū alkanas atnešē sočiam kunigui, ir reikia atmint: jis nešē ne linksmas, jam buvo kokių nelaimių; gal kas apvogē ar gyvuli ko-

kū ištiko liga — bijodamas nešē. Tokis ištikėjimas: jei bažnyčion nieko neneš, gyvuliai stampa.

Apšvieta «rupinas» vietinis klebonas Kazimieras Steberiakas. «Šaltinio» pareina punda, bet nelaimė: skaitytojai nei neišvynbja. Vienas vaikinas ima «Liet. Žinias». Kunigėlis nusigando, šaukia iš sakyklos — negelbsti. Pasišaukē jo tėvą, žinodamas, kad geras katalikas; emē bauginti ir kalbėti: «Reikia išnaikinti šitos gazietos». Ar da ne aišku, kokia kunigų apšvieta, kad jau net tokias nekaltas «Liet. Žinias» reikiā išnaikinti? O vienok mūsų laisvamaniai dr. Šilupas, Račkauskas ir kiti tebeagituoja už savotiškā «Saulės» mokslą. Maža to, kiekvienā nedėdienį iš sakyklos iššaukia socialistus, laisvamanius; nors jų visai nėra, bet jis mato. Kunigas tokiā balmē igijo nuo to, kad į vienā kaimā ējo «Kova», «Kelėvis», «Darb. Viltis», «Dilgėlės» nuo pat savo išėjimo ir «Laisvė». Šiuos laikraščius sodiečiai skaitē su dideliu patraukimu, leido iš rankų į rankas. Dasižinojē kunigėlis emē šaukt iš sakyklos, kad niekas neimtų tų laikraščiu į rankas. Da maža to; per savo ištikimus dažinojo, kad yra «baisi» knygutē, išleista Žmonių Knygyno, «Kaip atsirado žmogus». Ilgai laukt nerikia: atėjo ir lyg savo konfiskavo. Ar gali žmonės pakilt kultūriškai, klausydami tokių «mokslanešiu», kurie, vietoj šviet, šviesą gēsina kuo-bjauriausiai budais!

J. Rėva.

Laiškai į Redakciją.

Gerbiamoji Redakcija:—

1. Ar Philadelphiajos Lietuvių Imigrantų Pašalpinė D-stė nveikia kokius darbus, naudingus imigrantams, ar tik taip sau laiko už garbę draugystes išnaudoti?
2. Ar lietuvių laikraščiams priklauso lietuviams ukū įkurinas, ar tam tikras dievaitis turi kur rastis, kad praplattinti ukininkystę?
3. O ar laikraščiai ir žmonės nebutų tam priešingi, jeiga čia ukininkystē pakiltų tiel, kaip vojei.

ATSAKYMAI. 1. Taip, Philadelphiajos Lietuvių Imigrantų Pašalpinė Draugystē nemažai gero padaro ateiviams. 2. Tuli laikraščiai, kaip, pav., «Vienybė Liet.», labai pataria lietuviams igyti farmas. Vieniems sekasi ant farmų, kitiems ne. Žino vai mano, kad be \$5,000 negalima igyt gerā farmā. O su pigia, prasta farmuke ne mažesnis skurdas, kaip dirbant dirbtuvėje. 3. Ant šito klausimo kiekvienas gali pats rast atsakymā.

Gerbiamoji Redakcija:—

Meldžiū pasiškinti man šį klausimą: Koks skirtumas buvo tarpe Kristaus ir Sokrato ir kuom Sokratas atsižymėjo ir kokioj šalyj? Aš žingeidauju apie jį, nes kartą mačiau viename laikraštyj kartu tu dviejų vyrų vardus.

F. P.

ATSAKYMAS. Kristus, kiek galima suprasti iš evangelijų, skaitē save tai sunumi dievo, tai dievu, tai kartais dievo pasiuntiniu, mažesniu už dievą; Kristus mokines, kad jis atējēs ant žemės atpirtki žmones, išganyti juos. Sokratas-gi niekada nesivadino savęs nei dievu, nei dievo pasiuntiniu, nei t. p. Jis buvo graikų filosofas, galvotojas. Mirē pabaigoj ketvirtu metišmičio prieš Kristaus gimimą, nusinuodydamas pagal Athėnų teismo nuosprendį. Teismas pasmerkē jį myriop už tai, kad: «Sokratas yra kaltas už paniekinti dievų, kuriuos pripažįsta viešpatystē (Graikija), ir už garsinimą naujų dievų; be to, jis yra kaltas už tvirkinimą jaunomenės».

Sokratas nepripažino graikų stambū už dievus; jis skelbē, kad dievas yra vienas ir kad jis yra nematoma, visur esanti, viskā žinanči dvasia, kuri idavē žmogui morališką jausmā, pagal kurį žmogus gali atsikirti gerā nuo blogo; jis mokėjo, kad dievas atmokēs už gerus ir blogus darbus.

Edint Mary.

DU LAIŠKAI.

Vertē A. D. A g i s.

Brangi Maryt!

Tu visai užmiršai mane, nebeatsimenu, kiek jau laiko praslinko, kaip nel vienos eilutės nuo tavęs negavau. Ir tau ne sarmata, brangioji, užmiršt mane, tavo Katrytę, su kuria tu septynerius metus sėdėjai ant vieno suoloio. Ne, aš negaliu tam tikėti. Aš laukiū atsakymo.

Visi kalba, kad tu esi laiminga, užganėdinta savo nauju gyvenimu, ir aš, be abejonės, džiaugiuos iš to. Užvydžiu tau, brangioji! Gyvent savo triuso vaisiais ir niekeno neprašyti pagalbos — tai tikrai laimē!

Tu, turbut, užmiršai mūsų miestą, tavo mylimā kaštana, sodā, takelius ir kalnelį pagal gelžekli! Atsimeni, kaip mēs, gulėdamos ant didelės žolės, tarpe krumų, pagal tą storā aržnuolā, žiurėdavom į bėgančius trukius ir palydėdavom žmones, kurie važiavo kur-tai, skubino į nežinomā mums gyvenimā...

Suprantama, dabar tas tau nežingeidu.

Mēs tankiai prisimenam tave, Marytę! O pas mane naujienu, brangioji! Ant galo aš jau važiuoju į konservatorijā! Ant galo gi! Mama sutinka, tetušis taip-pat, tiktai teta truputį burėija. Kaip aš linksma! Aš beprotiškai linksma! Aš jau gyvenstu laisvai, be mergaičių eisiu ant balių, o jau šokti galėsiu, kolei perpulsiu! Aš beprotiškai linksma! Man jau daėdē mamos globa ir draugavimaisi su mergaitėmis. Juk aš turū jau devyniolikā metų!

Ak, brangioji! Pereitā nedėdienį aš buvau ant balius miesto salėje. Aš turū dabar naują sukniā rožavo šilko su dekolte (iškirpimu, paliekančiu nuogumą apie kaklā), o kiek aš prisibarian su mama už tą dekolte! O mergaitės mane kad tik neužėdē! Ir aš šokau visā naktį. Mykoliūnū Kazys liko be proto per mane; aš buvau girta nuo laimės!

Sudiev, mano brangioji! Mēs visl linksmi, kad tu laiminga. Tiktai Povylaičių Adomas, gimnazistas, visados buvęs tavo draugu, kasžin ko tai gėdijasi.

Buvau aną dieną susitikusi jį.

— Kā Katrytē? — klausē jis...

Žinai, jis dabar niekur ir nesirodo nuo to laiko, kaip tu išvažiavai, bet jį tankiai galima matyti sodelyje ant to suoloio, pagal upelį, po kaštanu sėdinti, ir vis ko tai užsimastę, tankiai kalba apie tave.

— Katrytē laiminga, — aš atsakiau.

Jis kaip tai keistai pažirėjo į mane ir ironiškai nusišypsojo:

— Jijl laiminga, cha, cha, cha — jį laimina...

Aš nusistebėjus ilgai žiūrėjau į jį. Sudiev! Tavo Katrytē.

Miela mano Drauge!

Tavo atsinešimas linkut manęs labai ištabus, spaudžia man širdį. Nejaugi tu manai, kad aš užmiršau jus visus? Katrytē miela! Kad tu žinotum, kaip aš tankiai prisimenu jus ir mano kaštana, upelį ir visus ten augmenis... Man kai-kada rodos, kad tai buvo kokis-tai šviesus sapnas, kuris jau niekadros nebeigrįž.

Aš ką-tik sugrįžau iš darbo, parengiau savo mažutį kambarelį. O kaip aš laiminga tame kampelyje! Kampelis yra mano nuosavybė; aš galiu čia užsidaryti, verkti, džiaugtis, juoktis, aš galiu daryti visą tą, kas man patinka — niekas manęs nematys, čia mano karalystē.

Aš matau per savo langelį dangū, mėlinā dangū, apsetā milijonais mirgančių žvaigždeliū. Man tik reikia prieiti prie langelio ir truputį iškišti galvā. Kai-kada dangus padengtas tamsiais debesėliais; aš ilgai žiuru, kaip jie keistai maino savo spalvas, suslieja, tai vėl išsisklaido; jiems, išsisklaidžius, mėnulio šviesa apšviečia mano mažytį kambarelį. Tada aš žiburėlio nedegu.

Aš gyvenu augštai, net ant penktū lubų, ir kada pasikeliu augštyn, mano širdis pradeda labai plakti.

Be-gi į mano kambarelį įeina saulutės šviesa. Pirmiaus aš gyvenu ant trečių lubų, ir prieš mano langā buvo kurčia siena; tai aš niekad nežinojau, nei koks dangus, nei koks oras — nuo akmeninės sienos mano kambarelis visada buvo drėgnas. Ta siena dusino mane: aš tankiai verkėdavau. Dabar, nors ir augštai gyvenu, bet matau saulutē... Kaip aš gyvenu!

Aš laiminga. Aš gyvenu laisvoj šalyje ir savo triuso vaisiais naudojuosi.

Suprantama, aš da nepripratus, bet priprasiu. Negaliu apkėti to akmeninio miesto riksmo ir dundėjimo, «r kada aš papuolu į minā, aš trinuos. Kai-kada, eidama iš darbo, aš tyčia apsisioju ir žiuru, kaip iš surukusių dirbtuvių skubina žmonės namo. Tame laike gatvės juodos, iš visų pusių traukia minios, ir vis tai darbininkai. Čia seni ir jauni, nuskriaustos motinos, šeimynos, kurių vyras jau nebegali išmaitinti, čia našlės, jų vyrai darbo užmušti, senelės, mažos mergaitės, maži vaikeliai, dagi ir vaikeliai. Ir kada aš pažiriu į jų išblykusius veidus, pamėlinavusias akis, kada aš pažiriu į tą tukstantinę nelaimingąjā alkanų žmoniū minlā, tai nei nepasijuntu, kaip ašaros pradeda riedėti.

Laiminga šalis! Čia pilna laisvė, koznas gali laisvai gyventi ir laisvai... mirti. Aš tankiai

vaikštiniū to miesto gatvėmis.

Čia yra namai, iš už kurių nesimato dangaus. Iškeltais geležinkeliais bēga trunkiniai-elevatoriai, na, ir, suprantama, gatvės uždegtos nuo saulės. Teu išmatose ir purvose maudosi vaikai, tie vaikai, žinoma, darbininkų. Ubagystē matosi iš visų kampų.

Bet yra čia ir kitokios gatvės. Tos nulietos asfaltais, kad nebutų dulkių, ir gražiai apšviestos, suprantama, ir tyros, nuo elektrinės šviesos llnba, kaip stiklas. Čia išbudavoti didžiausi palaciai labai keistos architektūros, čia namai iš marmoro; tie namai apšviesti milžiniškomis elektrinėmis liampomis, tęsiasi labai toli — garbē to miesto milijonams...

Bet man, bėdinai mergaitel, ne ten vieta, man vieta ten, kur nėra saulės, nėra dangaus...

Taip, keistas tas milijonų miestas! Čia viskas laisva. Mat, niekas nekludo bėdinam palikti turčiū! Ar ne tiesa, kā?

Jau keliatas dienu, rytā einant į darbā, matau vienā mažā regyklā: du maži vaikeliai, 8-9 metų, vis įjėško ko-tai ant kampų stovinčiuose atmatų induose, varto, turbut, jie maisto įjėško. Vienuose žiponėliuose, nuo šalčio dreba, kaip kaštano lapai; rankos jų pamėlinavusios, veidellai pajudavę. Turbut, jie kur gyvena šaltoj bakužėj. Tankiai apsisioju pažirėti į tuos nelaimingus. Ašaros abtem rieda iš akių. Turbut, jiems šalta; jie muša rankā į rankā, apsišildo ir vėl skubtus dirbt. Ir man krutinę suspaudžia... Miestas milijonų, miestas milijonų, ir nustoju kvapo...

Aš dirbu labai didelėj dirbtuvėj ant dešimtū lubų; išviso tas namas turi 15 augštų; mus užkeilia mašinomis.

Čia siuvame apredalus turtingoms, labai turtingoms ponoms. Nuo blizgančių apvadu, visokių šilkų kvietkų pradėjo man akis temti ir galva skaudėti, bet tai nieko, aš prisprasiu.

Čia koznā mergaitē turi savo numerį. Čia nėra žmoniū — čia tik numeriai.

Aš — numeris 97. Aš daugiau ne brangi Marytē, bet numeris 97.

Ir visā diena, nuo ryto iki vakarui, tarpe mašinų kas minuta girdėtis: 110, 105, 97, 65 ir tt.

Ir mergaitės atsiliepia...

Man buvo taip baisu iškart, bet aš pripratau, ir mergaitės sakē — kad aš priprasiu. Čia reikia daugumai priprasti. Mergaitės čia nežino saulės, nežino pasaulio. Jos jau priprato... o aš... aš negaliu. Ir kada aš pamatau ant sienos saulės spindulius, tai man prisimena mūsų su tavim, brangi Katrytē, upeliai, kaštanai ir kaitri saulutē. Atsimeni, kaip linksmai čirškėjo žiogas! O vyšnios nors rugščios buvo, bet gardžios. Žinai, aš dar nepavydėčiau tiems žmonėms, kurie pravažiuodavo nežinia kur...

Mat mūsų gimtinėj taip buvo. Mat, ra. Bet visgi aš laiminga — aš gyvenu savo triusu. Aš visada prie to stengiausi. Paskutinū laiku aš pradėjau labai kęsyti. Tai niekis — matyt, peršalau. Iškart buvo nieko, o dabar pradėjo ir krutinē skaudėti. Buvau pas daktarā, taip keistai jis mane priėmē. Keistas daktaras!

Ilgai jis išklausinėjo, daužinėjo, klausē, ar yra kas-nors man čia tai čia, ir kada dažinojo, kad man nieko nėra, tai taip su pyko, kad net aš nusigandau. Jis jau žmogus nebejaunas, bet labai simpatiškas.

— Daugiau tyro oro, — sakē jis. — Jums reikia daugiau saulės spinduliu.

— Ten, kur aš dirbu, nėra saulės, ten visā dieną dega tik gazai, — sakiau aš, — ir kada pareinu iš darbo namo, tai jau saulē esti nusileidus... Ir taip keistai jis man pažirėjo į akis ir lyg norėjo ką-tai sakyti, paskui susiraukē ir nusikreipē; man pasirodē, kad ant jo veldo buvo kelios stambios ašaros. — Galbut, jam yra kokia nelaimē, — aš taip maniau.

Dabar jis tankiai pas mane ateina; matyt, jam patinka mano kambarelis, — jis taip sakē.

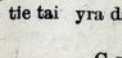
Jis ateina, sēda šalia manęs, žiuri mano pulsā, klausia, ar skauda man krutinē. Veidas-gi visada jo piktas. Bet jis geras, aš žinau, kad jis geras, aš jam dėkinga už jo patarnavimą. Aš priprasiu, o, aš priprasiu! Mat, aš laiminga — gyvenu savo triusu.

Jeigu klaus kas apie mane, sakyk, kad aš laiminga. Ir jeigu sutiksi Adomā, pasakyk jam, kad Katrytē lai...minga...

Sudiev, brangioji! Atiduok nuo manęs karštus linkėjimus kaštanaui, upeliui, sakyk, Katrytē siuntē. Sakyk, kad aš laiminga...

Ir neužvydēk daugiau tiems, kurie nečinasai toli į nežinomā tolybē, į nežinomā jiems gyvenimā.

Katrytē.

But sveikais protiškai ir kuniškai, but laisvals ir gražiais — tie tai yra daiktai, už kuriuos mēs turim kovoti.

Grant Allen.

Aš sėdžiu ant žmogaus aprando, aš slėgiu jį žemyn, ir aš reikalauju, kad jis mane nešlotų, ir, nenulipdamas nuo jo pečių, aš užtikrinu save ir kitus, kad man labai nesmagu, kad jis, nebogas, taip vargsta.

Tolstoi.

Dėlei Šeštoko „vargų“.

«Kovos» N 50 drg. K. Seštokas prisipykęs reikalauja, kad aš jam prirodyčiau, kur ir kada jis socialistus kritikavo.

«... Jeigu jie tai daro... t y. myli socializmą ir tiki, jog socializmas yra jų išgaunytas — visiškai ne mūsų pareiga palaikyti tai jiems už pikta... Bet jeigu jie moka mylėti ir gerbt tik savo nuomonę, o kitų niekinti, tada mes (taigi tautininkai J. S.) turime pilną tiesą tēmyti ant jų, kaip ant tikrų savo priešų...»

«... Ypatingai jie, matydami, kad jie veikė per daug klaidingai, pasiremdami ant išsvajotų pamatų (mano pabrėžta, J. S.), bet mes už tai neapykome (labai ačiu už gerą širdį! J. S.) ant jų ir neuzkenkėme jų darbu, — su noru prisiglaus prie mūsų...»

«... Lai socialistai dirbą sau (! J. S.), lai jie buna klaidingais, mes nebukime jų teisėjais... mes pašveskime savo pajėgas darbu, kuris žada mūsų tikslą... o kada atsieksime mūsų tikslą, tada pasversime savo darbą ir aiškiai pamatysime svarumą savo darbo ir tų, kurie dirbo, eidami savais keliais, bet ne mūsų (be abejonės! J. S.)»

O apie socialistų tikslą ir gerą širdį taip atsiliepiu:

«... Pavyzdžiui pradėkime melintis (ir vis apie meilę! J. S.) prie tokių, kaip augsčiau minėjau, žmonelių su socialistiškais svajonėmis (Kaip kirviu į kaktą socialistams. Nors vienas «kritikas» pamatė, kad socialistai ne visi iš «gražiosios lyties» susideda ir meilintis prie jų nebegalima! J. S.), o tuoj pamatysime ką kitą. Kaip bemoksliai žmoneliams tokios teorijos nesuprantamos ir jie mano, jog tokis agitatorius juos nori įvesti į tokias pelkes, iš kurių niekad neišbris; nors socialistai taip nedaro, bet ką jie mano, taitamsiam žmogui nelengva suprasti...»

Kas nori plačiau apsipažinti su Šeštoko «filosofavimu» apie «socializmą», lai skaito «Tėvynės» No 12 1910 metų ir kitus «T.» NN. to laiktarpio. Augščiau padarytos citatos yra iš Šeštoko «straipsnio», užvardyto «Daugiau Tautiškos Meilės», tilpusio minėtame «Tėvynės» numeryje.

Šeštokas klausia, ko aš nuo jo noriu? Atsakau. Aš noriu, kad Šeštokas man pasakytų, ar jo

«teorija» krienus tik tarkuoti, užsirišus akis, ar ir valgyti juos?... Nes iš visko matosi, kad «viršgamtiška galė», «Tautiška Meilė» jam neleidė sietui akisna tiesiog pažūrėti. Matote, broliai skaitytojai, kaip jis socialistams liepė buti «klaidingais», kad ką jie, t. y. socialistai sako, «tamsus žmogus» ir Šeštokas negali suprasti... o vienok jis į dvi dieni «susiprato» ir «viršgamtiška galė» po padu pamynė, o tos «galės» skelbėjus — patrijotų lakraščius — Elizabeth, N. J., nuo vaiko nupirkęs visus (kad publikai nei vieno neliktų...) į pečių sumetė... Ir pats stvėrėsi už kitkart apjuodintų «išsvajotų pamatų» ir «klaidingos teorijos» ir pradėjo uždabliuoti... kaip (atsiminkite Kutros esybę!) «mokslaeivis».

O kad jis man daugiau nelįstų į akis ir negaišintų brangaus man laiko jieškojime jo «senų raštų», tai aš jam stačiai ir atvirai pasakysiu, kodėl jis taip skerečioja, lyg tas laivelis, kur vėjas pučia.

Šeštokui reikėjo pinigų (taip jis pats žmonėms skundėsi) Kur juos gauti? Ugi ve. Lietuvių Susivienijimas gana turtingas! Tik kaip čia... hm... juk Šeštokas pirmiau buvo «socialistas». Tad reikia «sukritikuoti» «išsvajotus pamatus» ir «klaidingą teoriją», ir — bravo Šeštokas! SLA., ir šakst šimtinė už rankraštį, kuris, anot Joku-byno, «turi moksliską vertę». Kaipgi neturės! — Šeštokas literatas!

Bet pasirodė, kad ir Susivienijime nevisi tik apie schiltą sąprotavo, kaip kad Šeštokas manė; jam nei nikelio už jo «moksliskos vertės» rankraštį nedavė, nei paties rankraščio nepriėmė.

Ar tai ne pažeminimas žmogaus, kuris visada tik apie Homerus, Sokratas ir kitus didvyrius kalba, nurodydamas, jog ir lietuviai gali tapti «garsiais žmonėmis», «atsiekę savo galutinį tikslą (bet koks žioplus tas tikslas!)... «viršgamtiską galė, tautiška meilė»? O pinigai, pinigai, kaip tai sunku prie jų prieiti! — mąstė sau Šeštokas. Ir ve ką sugalvojo: pas skurdžius žmonelius geriausia galima pasipinigauti, taip sakant, pasiubagauti. Ir valei «prakalbas» rėžt prieš tuos, kurių eidėja viršgamtiška, ir nei nesijotų, kaip pas Šeštoką neliko nieko viršgamtiško. Pasiliko tik Šeštokas, — be «tėvynės meilės», be «socialistiskos meilės» — Šeštokas, ir daugiau nieko — žmogus be jokio tikalo, išskyrus tą nelaimingą pinigą.

Ir kaip toki aš nematau reikalo nei slėpti, nei glostyti, nes Socialistų («su išsvajotais pamatais») Sąjungai jis nieko gero nepadare. Jei sutvėrė kelias kuopas, tai vien todėl, kad jo kišeniuje buvo «revoliucija» ir reikalavo «permainų». Prie to, kas link paties socializmo, tai Šeštokas nei jam neprisitaravo, nes savo prakalbose, a part nonsensų, veik nieko daugiau nepasakė. Iš Wilkes-Barre, Pa., man tenykščiai keli pažįstami pernai štai kokią ištrauką iš Šeštoko «prakalbos» pridavė: «... Kad mergina, pasiilpus ant kopėčių, stovėjo... vaikas žemai prie kopėčių stovėjo ir augstyn žiūrėjo...»

Tikras «poetas» tas Šeštokas! Ir prakalboje pas jį elivimas girdisi...

Kad 81 kp. rašiau, tai ką aš rašiau — Šeštokas nesuprato, nors žodis-žodin citavo. Ten pasakya, kad Šeštokas, kada pradėjo socialistus «kritikuoti», tai nei Sąjungos nariu nebuvo — ir taip tęsėsi, pakol į 81 kp. įstojo. Ir kuomi jis man gali prirodyti, kad jis buvo Sąjungos nariu po savo «kritikų», bet pirm įstojimo į 81 kp.? Vaidiškėmis pasakomis daugiau nepasivelsiu skaitytojus erzinti ir manau, kad jau Šeštokas daugiau nuo manęs nei nereikalau, kadangi jau prirodžiau ko jis reikalavo.

Sapienti sat! J. Stasiulevičius.

Redakcijos atsakymai.

St. Milickiui. Neverta but priešingu tam, kad kun. Saurasaitis platina blaivystę. Blaivystė — geras daiktas. Kad jis kasmet «naujus» poterių parapijonams išmėlija, tai paapijonams gal buti nesmagu; vienok manome, kad nėra reikalo laikraštyje aprašinėti visus tuos nesmagumus, kokius parapijonai datiria dėlei tų «naujų» poterių.

N-mui K-kui. Tamstos korespondencija apie 40-tos kuopos koncertą nededame tik todėl, kad apie tai tilpo jau pirmiau korespondencija. Meldžiame skubiau paduoti žinutes.

Ex-Papei. «Ar soc. išgriaušėimyną» tilps ar Naujame-tiniame numeryje ar po jo. Sveikiname su pirmu, bet tikusiu bandymu rašyti beveik originališkai. Jūsų «Sapnas» nebuvo ir nėra «arti gubos». Jūsų redakcijai sakote. Jis yra sumanias parašytas, laikėme netalpinę tik todėl, kad nenorėjo-me dėl nelabai svarbių priežasčių erzinti vienos su mūsų idėjos laikraštį. Jeigu tas laikraštis daugiau ir svarbiau neprasišoks, tai nedėsim Jūsų feljetono, bet atgal sugražinsime Jums

J. Repšiu. «Kalbėtojai ir literatūros pardavėjai» bus patalpinta kiek paskiau.

Anupr. Karaliui. «Darbo žmogus» turės biekį palaukti: panašaus turinio straipsnis suvis da neseniai buvo «Kovoje» atspaudintas. Malonėkite rašinėti daugiau teoretiskų straipsnių. Agitativiskų mes daug daugiau gauname.

K Sydrui. Prie «Darbininkų» apsauga ir mes tinka, bet turės pasilikt iki-po Naujų metų. Satyrą rašykite daugiau apie žmones, negu apie velnius ir jų nuomones.

Protaujančiam «Kaip kapitalas veikia ant žmonijos» tinka. Prie pirmos progos įdėsimė.

Janušikai. Socijalistui, Janušikai, Kun Sunui V Juškaičiui, A B liui Atleiskit, kad Tamstų koresp. netilpo. Buvo ilgokos, o vietos stoka. Vienok meldžiame rašinėti. Ketiname dėti daugiau korespondencijų.

Nežinomam. Nedėsim Tamstos straipsnio, teisinančio pasi- elgimą Bag. su Živ. Tas dalykas ir taip jau dagrėjo skaitytojams. Vaikas žemai prie kopėčių stovėjo ir augstyn žiūrėjo...»

SĄJUNGOS REIKALAI.

LSS. Sekr. pranešimai. 254) 184 kp. protestas prieš talpinimą «Kovoje» tulų, sulyg kp., negerų išsireiskimų, liekasi archive. Kuopai paaiškinta, kodėl su tuo protestu nieko neveikta.

255) 60 kp. reikalavimas-klausimas, ar P. K-tas tēmija į tulo S-gos nario prieš-socialistiską agitaciją, ir jei tas teisybė, kad tas narys butų umai prašalintas iš S-gos, — pasiūsta P. K-tui.

256) Ant F. J. Bagočiaus reikalavimo, kad S-gos Sekr. jo rezignaciją patalpintų «Kovoje» iš-tisai, paaiškinta, kad tą teisę gali suteikti tik P. K-tas, nes LSS. referendumu III 1911 m. yra nutarta, kad narių rezignacijas organe talpinti negalima.

257) Pagal P. K-to nario drg. A. Bernoto ypatiską informavimą, nuo drgg. Gugio ir Michelsono pareikalauta, kad jie geriau išpildytų savo legitimacijas, kurias išpildė, apsiimdami kandidatuoti į LSS. Lit. K-tą, kurių legitimacijas, vienok, P. K-tas atrado kai-kur neatsakančiai išpildytas.

258) F. J. Bagočiaus reikalavimas, kad P. K-tas jo rezignaciją patalpintų «Kovoje» iš-tisai (žr. pran. N 256), pasiūsta P. K-tui.

259) L.S. Kupčinskui pranešta, kad jis, sulyg V. K-to referendumo N 14 (žr. «Kovos» N 48), tapo išrinktas išnaujo V. K-to sekretorium sekantiems metams.

260) «Kovos» Administracijai pranešta, ką ji turi veikti sulyg P. K-to Tarimo N 41 (žr. «Kovos» N 48).

261) Sugrįžus P. K-to Tarmiui ant 60 kp. 19 narių kolek-tivisko skundo, pasirodė, kad nėra drg. A. Bernoto pirmojo tame klausime sprendimo, o ant jo atsakymas yra. Tatai pareikalauta P. K-to Sekretoriaus, kad ji prisijustų, kadangi patį tarimą be jo dalies organan dėti negalima, nes viskas tuokart darosi nesuprantamu.

262) Išstojus F. J. Bagočiui iš Sąjungos, taigi kartu ir iš L. K-to, užklausta sekantis kandidatas P. Kietis, ar jis galės pildyti L. K-to nario pareigas, pakol naują L. K-tą referendumas išrinkus. Gauta atsakymas, kad galės; taigi trečiuoju L. K-to nariu yra drg. P. Kietis, apie ką pranešta ir kitiems L. K-to nariams — Strazdui ir Ilgaudui.

263) Ant P. K-to Tarimo, kuris da nepagarsintas organe, kad Bagočiaus reikalą pavest viešam apkalbėjimui per organą bent du mėnesiu, S-gos Sekr. patēmijo, kad B. jau išstojė iš S-gos, taigi nei vietą apie jį organe neverta užimti.

264) Ant S-gos Sekr. užklauso, ar LSDP. sutinka išduoti Kl. Jurgelionio originaliską paludijimą apie jo (Jurg.) priklausimą prie LSDP. (žr. Sekr. pran. 220 ir 221 «Kovos» N 44) LSDP. Centro Kom. vardu Rapolas II-sis pranešė, kad taji originalą Jurgelionui galima išduoti. Tatai ir pasiūsta.

265) P. K-tui pranešta, kad jis išrinktų komisiją peržiūrėjimui Administracijos knygu, taip gi komisiją peržiūrėjimui S-gos archivo 1912 m., žurnalo ect.

266) Susitvėrė nauja LSS. kuopa, N 189, iš 16 narių Philadelphia, Pa.

267) Susitvėrė nauja LSS. kuopa, N 190, iš 6 narių Benton, Ill.

268) Ant V. K. Račkausko užklauso, ar L. K-tas jau nutarė ką-nors apie jo vertimą «Ant dugno», paaiškinta, kad S-gos Sekr. nieko apie tai nežino.

269) P. K-tui pranešta, kad jis prižiūrėtų LSS. įstaigas, kad jos atliktų savo darbą. Taipgi patēmija, kad L. K-to sekretorius J. Ilgaudas ignoruoja Sąjungos Sekretoriaus pranešimus —reikalavimus ir nenori išduoti S-gai priklausančius raštus.

270) 157 kp. komitetas praneša, kad min. kuopa prisideda prie 116 kp. dėlei parankesnio veikimo.

271) P. K-to tarimas apie tai, kad greičiau atlikti su viršinių rinkimais, liekasi organe nepagarsintas, nes jau S-gos virš. riak, ir blankos išsiuntinėtotos (žr. «Kovos» N 50).

272) LSS. II-ro Rajono Sek. drg. A. J. Neriui pranešta, kad II-ro Raj. V. K-to nariais yra A. Dągis iš 1-mos kuopos ir V. J. Stankus iš 42 kp.

273) Drg. Michelsono atsakymas, kodėl jis nepildo legitimacijos (žr. pran. 257), pasiūsta P. K-tui.

274) S. T. K. K-sijos reikalavimas, kad «Kovos» Administracija finansų apskaitas darytų kas mėnuo, o ne kas tris mėnesiai, kas apsunkena komisijai darbą, perduota Administracijai.

275) S. T. K. K-sijos pranešimas, kad P. K-tas pasirupintų, kad «Kovos» Administratorių užsistatytų didesnę kauciją —paranką, bent 1000 dol., nes S-gos izde darar yra apie 150 dol., pasiūsta P. K-tui.

276) «Kovos» Adm. pranešta, kad ji, sulyg P. K-to Tar. N 43 (žr. «Kovos» N 50), turi viešai pagarsinti per «Kovą», kiek Sąjunga turėjo skolų, kada buvo daromas apskaitymas —padalinimas skolų proporcionališkai ant visų narių.

277) Susitvėrė nauja LSS. kp., N 191, iš 8 narių Philadelphia-Frankford, Pa.

LSS. Sekr. J. Stasiulevičius.

Inešimas LSS. referendumui.

Kada mūsų Sąjunga buvo «bankrute», ir jau grėšė pavojus «Kovos» gyvasčiai, tad draugai buvo pradėję dėti aukas palaikymui «Kovos». Vėliaus, 1910 m. referendumu VIII tapo nutarta, kad organizacijos darbams butų mokama ant metų po 25 c. extra mokesčių.

Bet dabar jau matome, kad S-ga sutvirtėjo nariais ir net „Kova“ padidinta jau gerai gyvuoja, todėl LSS. 33 kuopa Binghamton, N. Y., savo susirinkime 15 d. gruodžio nutarė įnešti S-gos referendumui, kad panaikinti tuos extra mokesčius po 25 c., nes kada tie mokesčiai reikia iš narių išrinkti, tad daug yra vargo — nariai kad ir moka, bet rugodami; o taipgi kad butų mažesni mokesčiai, tad ir naujiems nariams lengviau įstoti butų.

LSS 33 kp. Komitetas: Org. A. Brazdžionis Sekr. St. Jasiulionis Izd. F. Palilion.

Nuo pasirodymo šio įnešimo „Kovoje“ bėgyje 90 dienų jei bent trys kuopos iš atskirų rajo-

nų jį parems, tai dalykas eis LSS. referendumui. Kuopos savo parėmimus malonės siųgti LSS. Sekretoriui.

LSS. Sek. J. Stasiulevičius.

Pervelai.

Kada buvo nominacijos į Sąjungos Centro viršininkus, tad draugai tylėjo ir nieko nesakė, kas jiems kenkia. Bet kada tik sutvarkė ir jau išsiuntinėjo balsavimo blankas, tada draugai sumanė atsiliepti su išlygomis.

Taip mūsų kuopa gavo balsavimo blankas 1 d. gruodžio ir tą pačią dieną susirinkime nubalsavo, nes rajono sekretorius pranešė, kad balsavimas suvėlintas, tad reikia netrukdyti.

Bet už savaitės po to jau drg. Vidikas rašo: kurie nenori jam algos pridėti, lai tie nebalsuoja už jį. O da už dviejų savaitių jau ir draugas J. Stasiulevičius išstatė eilę savo reikalavimų ir taipgi sako, kad: kurie už jį balsuoja, tai balsuoja ir už visą jo išlygas. Išlygos apskelbtos, praslinkus dviem savaitėm po balsavimo.

Tiesa, gal nevisos kuopos taip greit nubalsavo kaip kad mes, ir drg. Vidiko išlygas gal teko da pamatyti. O drg. Stasiulevičiaus išlygos jau už dviejų savaitių apskelbtos, kada kuopos jau dvi savaiti kaip balsuoja. Na, ir žinokite jų, sąjungiečiai, kada mūsų kandidatai apkelbs išlygas... Sako, kad susivėlino balsavimas, o čia taipgi buvo suvėlinta apskelbti išlygas...

Reikalavimai gal but ir tasingi, bet už tokius suvėlintus išstatymus išlygų LSS. 33 kp. Binghamton, N. Y., 15 d. gruodžio nutarė duoti papėiktą draugams K. Vidikiui ir J. Stasiulevičiui, ypač pastaramajam, nes jis da labiaus suvėlino pasisakyti savo išlygas.

LSS. 33 kp. Komitetas: Org. A. Brazdžionis Sek. St. Jasiulionis Izd. F. Palilion.

Nuo Vidiko. Kada buvo nominacijos į Sąjungos viršininkus, aš negalėjau savo išlygų statyti, kadangi nežinojau, ar kas mane nominuos ar ne.

Atsiliepiu aš anksčiau siai, kaip tik buvo galima —tame pačiame numeryje, kur buvo paskelbtos nominacijos. Kokių-gi budu aš anksčiau galėčiau atsiliepti? O kad Sekretorius išsiuntinėjo balsavimo blankas pirmiau, negu buvo pagarsinti organe kandidatai į viršininkus, — aš už tai neatsakau, lygiai kaip neatsakau nei už tai, kad kokie draugai nubalsavo už savaitės ar pirmiau prieš pasirodymą nominacijų organe.

Į blankas įdėti išlygas nebuvo vietos.

Be abejonės, nedaug kas taip pasiskubino su balsavimu, kaip 33 kuopa, ir mano išlygas beveik visi sąjungiečiai į laiką gavo matyti. Jeigu gi keliolika ar keli draugai pirm mano išlygų pamatymo buvo nubalsavę, tai da yra laiko ir jie gali priskirti savo balsus, kam nori. Ar užitarnauju šito papėikimo? Tiespindžia apie tai patį draugai.

Drg. J. Stasiulevičiaus paaiškinimas tilps sekantiems «Kovos» num.

Edm. Steponaičio raštai
 Pūnas poematinis eilių ir prozos rinkinys, jau atspausdintas. **Kaina tik \$1.00**
 Tuos, kas jaunučio poetas, poezijos žiedus, galima gauti pas:
A. STEPONAITIS
 745 Glenmore ave., Brooklyn, N. Y.

23 AKMENAIŠ RAILROAD LAIKRODĖLIS

Ausku užskambinti užstatomas, vyrams ar moterims. Aukso dengtas, gvaras, tuotas 20 metų. Likutis atpusi uždaromi gražiai engraveruoti Absolutiniai teisingai laiko laika specialiai vartojama per tarnaujančiu orie geležinkelio, ir per nuolat keliančias. Pasigimie vyriška ar moteriška laikrodėli sąvą pareikalavimą ir antrašą per C.O.D. le žiamme išguzeminti ir užmokėti tik \$5.75 aspresul. Jei rasite netikanti, sugrąžinkite. Atmink, kad ta gal už panašų laikrodėli užmokėtum \$35.00, jei ji tau sulytų pirkti le kalbus pardavėjas. Prie laikrodėlio mus doc dame 14 karato pasiknuota rėžėli su brėli ku dykal. **EXCELSIOR WATCH CO.**
 933 E. Broadway, Chicago, Ill.

Kelstone Phone Main 14-28.
 Bell Phone Lombard 2506
Dr. Philip ROVNO
 423 Pine st. PHILAD., PA.
 Priėmimo valandos:
 Nuo 10 ryto iki 3 P.M. Nuo 6 iki 8 vak.
 Galima susikabinti suaiskinti ir lenkiškai.

PARDUODU LAIVAKORTES
 Ir stundū pinigus. Atlieku visokius spaudos darbus. Užrašu lietuviškus laikraščius. Turu agenturą apsaugos nuo ūgules. Pirimo pinigų taupinimui.
P.M.KAITIS
 narys 81 kp LSS. Ir 15-os wardos Soc. Partijos
 1607 N. Ashland ave., Chicago, Ill.

VISU ŽINIAI.
 Perkrausčiau savo bučėję ir grosernę į naują ir gerę vietą, po num. 2230 Fifth st. kamps Bredy st. Kas neįte nebrangiai pirkti gerą vorą, atekite pas mane, o li-site užganėdinti. Su pagarb.
John Kazlaucka
 2230 Fifth ave., Pittsburgh, Pa.

F. J. Bagocius
 Notaras. Tautos Tėlsėjus. AGENTAS
 Visų Geriausių Laivinių Kompanijų
28 W. Broadway So. Boston, Mass.

S. Strazdas, Chicago, Ill.
 2030 Canalport ave., P. Kletis
 Silverton, Wash.
 "Kovos" Administratorium
 A. Zymontas, Phila., Pa.
 1815 E. Moyamensing ave., Rev. Ir Kank. Šelpimo Komitetas
 Pirmininkas J. Šaltis, 120 Grand st., Brooklyn, N. Y.
 Sekretorius J. Bulota, 708 Warner st., Baltimore, Md.
 Iždininkas J. Ramanauskas, Box 163, Minersville, Pa.

L.S.S. rajonų sekretorių antrašai.
 I. J. A. Žukauskas 77 Drayer st. Waterbury, Conn.
 II. A. J. Neris 166 Spruce Alley, Philadelphia, N.J.
 III. J. Brazauskas 2400 Fifth Ave. Pittsburg, Pa.
 IV. M. J. Išauskas 146 Morris st. Jersey City, N.J.
 V. J. A. Byla 236 N. West st. Shenandoah, Pa.
 VI. J. Undulis 242 Broadway So Boston, Mass.
 VII. J. M. Bučinskis 5 Murphy st. Binghamton, N.Y.
 VIII. B. K. Radzevičius 3212 S. Halsted st. Chicago, Ill.

Veik. Komiteto narių antrašai.
 I. J. V. Stalloraitis 74 Cherry st. Wallingford, Conn.
 II. A. Dagle 509 Green st. Philadelphia, Pa.
 V. J. Staankus 413 Bushkill st. Easton, Pa.
 III. F. K. Vabalas Box 164 New Kensington, Pa.
 IV. J. K. Gillis 22 Van Buren st. Passaic, N.J.
 J. Saky 154-6 Grand st. Brooklyn, N.Y.
 V. J. M. Jastulevičius Box 6 Minersville, Pa.
 L. Kupčinskis 217 E. Centre st. Shenandoah, Pa.
 VI. M. Michelsonienė, 28 Broadway, So Boston, Mass.
 VII. A. Valinčius 9 William st. Pittston, Pa.
 VIII. A. Kvederas 1841 S. Halsted st. Chicago, Ill.
 P. Galakis 1616 N. Wood st. " " "
 P. M. Kaitis 1807 N. Ashland Ave. " " "

L.S.S. Viršiniųku adresa.
 Veik. Kom. Susinešimų Sekretorius L. S. Kupčinskis,
 217 E. Centre St., Shenandoah, Pa.
 Pildantysis Komitetas:
 A. C. Herman-Purvis, 140 E. 19th st. New York, N.Y.
 V. Černiauskas, 1711 Matheny ave., Springfield, Ill.
 A. Bernotas, 1815 E. Moyamensing ave., Phila., Pa.
 L.S.S. Centro Sekretorius J. Stasulevičius,
 1815 E. Moyamensing ave., Phila., Pa.
 "Kovos" Redaktorius K. Vidikas,
 1815 E. Moyamensing ave., Phila., Pa.
 Literatūriškas Komitetas J. Ilgaudas,
 1841 So. Halsted st., Chicago, Ill.

I. Rosenbaum, SENIAUSIA Lietuviška Banka Philadelphiaje, Pa.

Parduoda laivakortes ant geriausių linijų laivų. Išmaino pinigus ir išsiunčia po gvarancija į visas šalis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai.
 Agentūra geležinkelų tikietu.
 Parduodama geležinkelų tikietus į visus miestus Jungtinių Valstijų.
605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

Siunčiu pinigus į visas pasaulio dalis ESU PO KAUCIJA.
 Jel Jums, skaitytojai, patinka "Kova" su mano raštais ir mano redaguojamos "Dilgėlės", tai patiks ir šis teisingas mano patarnavimas pinigų siuntime. O jūs siųsit pinigų per mane, aš siųsiu savo raštus Jums į "Kovą". Nuo Jūsų priklauso, kad galėčiau "Kovoj" rašyti. Rašymas yra darbas. Dirbt be jokio uždario nevisada galima. Savęs nenuskriausdami, paremsit mane nors menku uždarbu ir aš galėsiu "Kovoje" rašyti. Ranka rinką mazgoja — ar ne? Pinigų kalnas tuo prisilūnčiu, kas tik pareikalauja.
J. BALTRUŠAITIS,
 2400 5-th ave., Pittsburgh, Pa.

Rusiškai-Amerikoniška LINIJA
 Geriausi, didžiausi ir greičiausi laivai, atlieka tarnystę tarp Rusijos ir Amerikos nestodami net didžiausiuose portuose. „Czar“, „Kursk“, „Ruslia“.

Roterdamą į 8 dienas; į Lilepoją — 11 d.
 \$31.00 III Kilasos \$33.00
 \$45.00 II „ \$50.00
 \$60.00 I „ \$70.00
 Sekantis išplaukimas iš New Yorko:
 RUSSIA gruodžio 23
 KURSK, sausio 11
 Dėl platesnių informacijų kreipkitės pas mūsų agentus, arba pas generalinį agentą:
A. E. Johnson & Co.
 Gen. Pass. Agent
 27 Broadway New York.

PUIKI DOVANA!
 «ETIKETA» yra puiki Kalėdų Dovana; tinkama jauniems, seniems ir vaikams. Joje randasi apie 300 pamokinių dailaus pagimimo tarp žmonių taigpi ir namie. Paprastai šita knygelė parduodama už 25c., bet idant duoti progą visiems pasinaudoti ir savo draugus apdovanoti šia naudinga knygele, tai iki Kalėdų «ETIKETA» bus parduodama tik už 20 centų su pristatymu.
PASINAUDUOKITE PROGA!
 Agentams geras pelnas. Adresuokite:
Mary M. Rice-Hernan,
 140 East 19-th Street, New York City.

“KOVOS” Administracijos
 Galima tuojau užsiprenumeruoti šiuos žemiau surašytus lietuvių laikraščius. Juk beveik visi sąjungiečiai, apart «Kovos», skaito da ir kitus laikraščius, todėl užsisakykite juos per «Kovos» Administraciją, tuomet Sąjungai bus pelnas, o jūs gausite tą k norite. Verta užsisakyti šiuos laikraščius:
RANKPELNIS
 Dvisavaitinis
 Kaina metams \$1,50
 Išėina Skotijoje
LAISVĖ
 Du syk į savaitę
 Kaina metams \$2,00.
 Išėina So. Boston, Mass.
KELEIVIS
 Savaitinis
 Kaina metams \$1,50
 Išėina So. Boston, Mass.
DARBININKŲ VILTIS
 Savaitinis
 Kaina metams \$1,50
 Išėina Shenandoah, Pa.
DILGĖLĖS
 Dvisavaitinis
 Kaina metams \$1,00
 Išėina Pittsburgh, Pa.
LIETUVIŲ ŽURNALAS
 Mėnesinis
 Kaina metams 50c.
 Išėina Chicago, Ill.
LAISVOJI MINTIS
 Mėnesinis
 Kaina metams \$2,00
 Išėina Scranton, Pa.

Taipgi ar sau ar savo draugams užrašysit minėtus laikraščius, užsakymus visuomet siųskite «Kovai».
1815 E. Moyamensing ave., PHILADELPHIA, PA.

Rusija pralenkia Amerika.
 Ne liuosybėje, bet išdirbime **Vodka**, skanus rusiškas tautiškas gėrimas, yra žinomas savo tystumu ir puikumu, nes jis atydziai išdirbtas ir savyje prilako vien sveikas grūdų išsunkas. Męs užlaikome **Vodka** importuotą ir **Vodka** čionai išdirbtą.
 Męs išdirbame **Vodka** iš dystų grūdų ir tokiais pat aparatais ir budu, kaip kad išdirba Rusijos valdžia.
 Ačiu mūsų veikumui męs parduodame už labai nužemintą prekę. Jūs galite gauti **Vodkos** inportuotos ir **Vodkos** čionai išdirbtos, taipgi geriausios Amerikoniškos ir importuotos degtinės, vynų ir saldžių gėrimų.
 Alus bonkutėmis ir bačkomis.
J. CARTUN
 401-3-5 South st. Philadelphia, Pa.

TRIMITAS
 Laisvos dvasios giesmes ir dainos su gaidomis.
 Žodžiai įvairių mūsų žinomų poetų: Javaro, Rėk., Sparnaičio, Smutkelio, Kalėdų Kaukės, Ažuolaičio, iš Gorkio, Žinginio, J. Mėmelės ir Šiaulieniško.
 Kompozicija žinomo mūsų dainiaus-kompozitoriaus **P. Miko**.
 Trimitas yra sekancios dainos su gaidomis: Sukelkime kovą, Badaujančių giesmė, Mano laivas, Ankstybas paukštėlis, Gedulų giesmė bei maršas, Darbininkų giesmė, Sveikimas darbininkų, Kalinio daina, Internacijonalas, Marselietė, Viltis, Varšavietė, Darbininkų Marselietė, Revolucjonierių daina, Raudona vėliava ir Ant barikadų.
 Trimitas — tai klasiška dainų knyga. Pirmutinė lietuvių kalboje tos rūšies knyga.
 Trimitas privalo rasti kiekvieno lietuviu name, kuriame randasi pjanas; taip sakant, kiekvieno inteligentiško šeimyno. Taipgi Trimitas privalo rasti kiekvieno dainininko choro nuosavybėje, o ypač pas choro vedėją.
 Kaina vieno egzempliorio apdaryta \$1.00 neapdaryta 75 c.
 Trimitas gaunamas tik pas mus. Visuomet adresuokite: **“KOVA”**
1815 E. Moyamensing ave., Philadelphia, Pa.

TIKRAS GYDYTOJAS Dr. IGNOTAS STANKUS, M. D.
 Vienatinis tikras lietuvis daktaras Philadelphiajio.
 Gydo visokias ligas: vyrų, moterų ir vaikų. Atsišauksiems iš toliaus per laiškus suteikia daktarišką rodą dovanai. Atėjusiems į ofisą ištiria geriausiais ligas ir duoda savo gyduoles už menką užmokestį. Jis turi gerą medikaliską praktiką, kaip tai: pabalges Medikaliską Universitetą, buvo miestavu daktaru mieste Indianapolis, Ind. ir turėjo praktišką mokslą didžioje mokykloje The New York Post Graduate Medical School and Hospital. Dabar gydo visokias ligas su gydnolemls, darimu operacija ir su elektra.
PASARGA:
 Jeigu misliti gydytis per laišką, tai šaukis tiesiog pas mane, nes aš, budamas lietuvis, suprantu kalbą ir jus rašymą. Kas iš to, jeigu atsišauksi per laišką pas kokio svetimaucio daktaro, juk jis jusi kalbos nesupras ir jusi laiško neperskaitys. Teisybė, toksai daktaras atsius jums keltatą buteliu su farbutuotu žistu vandeniu, kuris jums nel blogo nei gero nepadarys, o užmokesit atims, kaip ir už tikras gyduoles. Užtat nemetyk darmais savo sunkiai užprocovetus pinigus. Aš ne laikau savo ofise nel tlumočiu nel raštinku ir nel aptiekoriu. Jei kas atsišaukia laišku pas mane, tai aš pats perskaitytu tą laišką, ištirtu ligą ir jeigu reikalinga, tai tada paslūnčiu gyduoles.
 Turiu šimtus padekavonių. Kelias čionai talpinu:
 Aš, Juozapas Svilba, 1011 Carlton st., Philadelphia, Pa., daug daktaru atliankiau, o nel vienas negalėjo manęs išgydyti, bet daktaras Ignatas Stankus su pagalba X-ray mane išgydė. Ištaru širdingą ačiu.
 Petras Salius, 29 Green Place, Campello, Mass., taip rašo: Mano moteris ilgal sirgo ir išgydytu jos negalėjo. Ji turėjo kosulį, skriapiavimą, skaudėjimą paširdiu ir krutinėje. Kuomet atsišaukiau pas daktarą Ignotą Stanku ir šitai jis išgydė mano moterį su pirmu paslūntimu gydnoliu. Dabar didžiai širdingai ačiu už geras gyduoles. Dieve duok jam ilgą amžiu, kad galėtu ir kitus sergančius gelbėti.
 Iš Brooklyn, N. Y., 38 So. 2-nd st. Mane išgydė daktaras Stankus nuo išbėrimo veldo, slinkimo plauku, greito supykimo ir išgūčio. Julė Daillideniute, Tos padėkavonės yra įdėtos su paveltimais manęs parjutarau.
Dr. IGNATIUS STANKUS, M. D.
 1210 So. Broad st., Philadelphia, Pa.
 Ofiso { Nuo 9 iki 11 dienų, nuo 2 iki 4 po pietų ir nuo 7 iki 8 vakare.
 valandos { Nedėlionis nuo 10 iki 3 val. po pietu.

Šiuomi pranesame, jog jau išėjo iš spaudos LSS. išleidimas No. 12-as
SOCIJALDEKOKRATŲ MOKSLO PAMATAI
 Parašė K. Kautskys. Iš vokiečių kalbos vertė P. Kovas. Pustl. 55, prekė 20c
 Ši knygelė turtyti rasti kiekvieno darbiniko žmogaus grtelė, ir kiekvienas intereuojantis socijalizmo klausimu, privalo būtinai minėtu knygele nusipirkti ir perskaityti, nes tik tokias raštus skaitydama darbininkas žmogus, gali gauti supratimą apie socijalizmo mokslą ir pažinti dabartinę netikusią išnaudojimo tvarką.
 Reikalaujanti minėtos knygelės prisiųskite «Kovos» Adm. 20c, o tuoj apturėsite. Agentam nuleidžiama nuosimčiai.

“LAISVĖ”
 Visuomenės, Kultūros, Politikos, Literatūros, Populiariškai-Moksliskas LAIKRAŠTIS
 Eina du sykiu savaitė: Utarninke ir Pėtnyčioj.
 Laikraštis «LAISVĖ» didelio formato, talpina raštus geriausių raštinkų ir visuomet pilnas naujausių ir tikriausių žinių. «LAISVĖ» prumeruata Suvienyotose Valst. metams \$2.00., pusmetčiui 1 dol. Užrubežiuose — metams 3 dol., pusmetčiui — \$1.50.
 Ant pažūrėjimo slūnčiam vieną numerį **DYKAI!**
 Užsirašant laikraštį arba turint kokius nors reikalus adresuokite taip:
“LAISVĖ” 242 West Broadway SO. BOSTON, MASS.

Amerikos Lietuviu Kalendorius
 1913 metams, sutaisytas J. ILGAUDO
 Iš turinio kalendoriaus reikia paminėti keletą svarbesnių straipsnių: Kodėl viskas brangsta, Kaip ir ką mokintis, Dailė ir proletarijatas, Chronika revoliucijos judėjimo Rossijoje, Vilnius, Gvėnionika reikiatikių ir šiaip gyvenime reikalingų žinių ir informacijų. — Šitas kalendorius yra labai naudingas ir butinai reikalingas kiekvieno lietuviu namuose, Puikiai iliustruotas. Prisiųsk mums 25c pinigais ar stempomis, o męs prisiųsime šitą **KALENDORIŲ** tamstai į namus kartu su 36 puslapių **KIŠENINIŲ KALENDORIŲ** 1912, 1913 ir 1914 metams dovanai.
 AGENTAMS pusė kainos. Kas ims už \$10.00 ant karto, tam prisilūntimo lėšas męs apmokamė. Pinigai siunčiami iš kalno.
J. ILGAUDAS
 1841 So. Halsted St., Dept. 3. CHICAGO, ILL.

GERA PROGA!
 Gramatika angliškos kalbos mokytis be mokytojo (apdaryta) \$1 00
 Vaiku draugas arba kaip mokyti skaityti ir rašyti be mokytojo..... 15 c.
 Naujas Budas mokytis rašyti be mokytojo..... 10 c.
 Aritmetika mokiniui rokundu, su paveikslais (apdaryta) 35 c.
 Viso \$1.60
 Kas atsiųs iškirpęs šitą apgaršnimą iš «Kovos» ir \$1.00 per money orderį, tai gaus visas 4 knygas 60 c. pigiau.
P. MIKOLAINIS
 Box 62 New York City.

J. DRIŽA
 500 So. 2-nd st., Philadelphia, Pa.
 Seniausia ir didžiausia fotografija dirbtuvė. Darbą atlieku kuogeriausiai ir pigiau, negu kitur. Pirimu ir norinčius mokintis to amato.

Ar matei?!
 Paslaptis. Nauja knygelė, kurioje telpa juokinga komedija „Viduj Klebonijos“ ir daugybė Dialogų, Monologų ir Deklamacijų. Visų knygele prirėngė SENAS VINCAS. Labai puiki ir naudinga knygelė, kaina 15 c.
 Revoliucijos Atbals. Knygelė su paveikslais ir naudingais pasiskaitymais, Parnošė SENAS VINCAS. Rašyba aiški. Kaina 15 c.
 Liaudies Dainos. Rinkinys puikiausių eilių. Kaina 15 c.
 Teatras „Z. K.“ N 6 Ir 7. Knygelė naudinga visiem, ypač artistam. Trusas J. B.-Elo. Kaina 20 c.
 Taipgi galima gauti pas mane darbininkišku knygele ir užsirašyti socijalistiškus laikraščius. Agentams nuo viršminėtu knygele, duoda gerą nuosimti.
 Adresuokite:
V. JAKSTYS,
 1815 E. Moyamensing Ave Philadelphia, Pa.

Nuo Naujų Metų (1913) pasirodys
Dievo Rykštė
 arba mėnesinis paveikslų žurnalas, knygos formate artistiška apdirbtas. Toks kokio lietuviu da neturėjo. Jisai pats kalbės — taip, kad ir nemokantis skaityti galės suprasti. Dvysimpeleliu nesiučiam. Prumeruata už metus \$1.00. Užsirašykite dabar, nes mums reikalinga skaitytojai, idant gautume paco tiesas. Adresuokite: **“Dievo Rykštė”**, 1957 Fowler St., CHICAGO, ILL.

Nauja puiki svetainė
GRAND HALL
 Tapo galutinai užbaigta statyti ir randasi lietuviu apielinakėj
410-12-14 Wharton st., PHILADELPHIA, PA.
 Salė yra įrengta pagal geriausios šios dienos metodą ir už prietamą prekę. Patogiausia salė ballams, vestuvėms, koncertams, šeimyniškiems vakarams ir draugystė, klubu bel unijų susirinkimams.
WOLOWITZ & ALEXANDER
 410-12-14 Wharton st., Philada.
 Gyvenimo vieta:
 508 Greenwich st. ir 508 Garritt st.

Visiems naudinga
 Išėininis Atlasas viso pasaulio arba žemlapio knygelė, praėjusio dešimtmečio išleidimas, kuri turi 499 pusl., didumo 3 1/2 x 5 1/2. Angliškų kalboje. Māpas, kurios parodo geležinkelius, vandenties kaimus: Suvienytų Valstijų stetus, teritorijas ir kiek stelte miestų ir kiek gyventojų stete ir staktruose miestuose, — taip ir viso pasaulio miestu. Kaina \$1.00. Gaunama pas:
M. M. Dovidaitį
 221 Pine st., Wilmington, Del.